

EL GUST PER LA LECTURA

LES DONES EN LA LITERATURA

LA NOIA DEL CLUB

curs 2019-2020

Quadern per al professorat

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

El Gust per la Lectura 2019 – 2020

Tercer i Quart d'ESO

Quadern per al professorat

Departament d'Educació

Sub-direcció General de Plurilingüisme

Servei de Suports i Recursos Lingüístics

1

Cristina Duró Vallugera

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDEX

Presentació	pàg. 3
Orientacions per al professorat	pàg. 6
Competències bàsiques	pàg. 6
Objectius d'aprenentatge	pàg. 7
Continguts	pàg. 9
Criteris d'avaluació	pàg. 13
Orientacions didàctiques.	pàg. 18
<i>La noia del club</i> o Les dones de la modernitat	pàg. 24
La lluita pels drets propis i col·lectius	pàg. 27
Guia de lectura	pàg. 31
Abans de la lectura	pàg. 32
Durant la lectura	pàg. 51
Després de la lectura	pàg. 54
Per aprofundir-hi una miqueta més	pàg. 74
Bibliografia i webgrafia	pàg. 93

PRESENTACIÓ

La lectura és una eina imprescindible en qualsevol pla d'estudis perquè és una competència que es treballa en tots els àmbits, especialment des del punt de vista de la *Dimensió comprensió lectora*. Així doncs, cal que des de l'escola -però també des de casa- acompanyem els nostres adolescents a consolidar l'hàbit lector per tal que tots ells trobin el gust per la lectura. La lectura ha de servir per crear una comunitat al voltant de la qual els alumnes puguin reunir-se amb l'objectiu de dialogar sobre un seguit de referents que els poden ser comuns.

És per aquest motiu que des d'aquesta guia tenim la pretensió de convertir la lectura en una experiència engrescadora a través de la qual els nostres alumnes puguin compartir diverses vivències, amb la idea de fer-los gaudir i reflexionar sobre el món que els envolta amb la voluntat que acabin adonant-se que tal com afirma Michael Houellebecq: "Viure sense llegir és perillós, perquè obliga a conformar-se amb la vida".

Així doncs, des d'aquestes pàgines us encoratgem a formar lectors capaços de resoldre conflictes, de ser empàtics o de mostrar el món tal com és, que com els personatges de *Game of Thrones* hagin viscut "mil vides abans de morir", perquè segons George R.R.Martin, "el qui mai no llegeix, només en viu una".

Per aquest motiu, *La noia del club* és una novel·la ideal perquè les nostres noies i nois puguin posar-se en la pell de tots aquells, però especialment aquelles, qui van viure durant una de les èpoques més convulses i singulars de la nostra història recent com són els anys de la República, la seva derogació i els prolegòmens de la Guerra Civil Espanyola, amb la finalitat de reflexionar sobre la manera que ells encararien una situació com aquesta.

La guia de lectura està adreçada per al professorat de segon cicle de secundària de Llengua i Literatura Catalanes, tot i que com a conseqüència del caràcter transversal de moltes de les activitats que s'hi presenten, també pot estar compartida amb docents de diferents àmbits. El present document està disposat en diversos apartats a partir dels quals el professorat podrà trobar diferents orientacions que li poden ser d'utilitat.

Primerament, es dispensen un seguit de directrius destinades a tots els seus usuaris i usuàries desenvolupades en funció del currículum vigent. En l'apartat "Orientacions per al professorat", doncs, s'inclouen els objectius, els criteris d'avaluació i les dimensions que han de treballar els alumnes per assolir les competències bàsiques específiques de cada àmbit.

A continuació es presenta el cos teòric del dossier a partir del qual, per una banda, es fa una petita introducció que explica quin rol desenvolupava l'esport en el primer tall del segle XX i què suposava que les dones el practiquessin i per altra, se'ns fa una aproximació a la situació de la dona com a subjecte situat en el context sociopolític en el qual es desenvolupa la trama de la novel·la.

Després, trobem el bloc d'activitats que els nostres alumnes poden realitzar al llarg del procés lector. Aquests exercicis, en funció dels interessos de cada professor o professora i/o el grup, poden realitzar-se de manera total o parcial i, en cas que es consideri necessari, poden efectuar-se aleatòriament. Tot i això, és aconsellable que es respectin els apartats en què s'estructura la guia, que són els següents:

- **Abans de la lectura:** Les activitats d'aquesta secció pretenen activar els coneixements previs dels nostres alumnes, per tal que es posin en contacte amb una sèrie de continguts que són bàsics perquè puguin familiaritzar-se amb la narració en veu

femenina i/o feminista o perquè tinguin la possibilitat de situar-se i ser conscients del moment de la història de Catalunya en el qual es desenvolupa l'acció.

- **Durant la lectura:** Proposa una activitat que té l'objectiu que l'alumnat s'endinsi en l'argument de la novel·la, per tal que siguin capaços d'aprofundir en qüestions referents a les diferents trames narratives i esdeveniments que tenen lloc a *La noia del club*.
- **Després de la lectura:** Ofereix un recull d'activitats a partir de les quals els nois i noies podran reflexionar sobre aspectes referents a la teoria literària com el punt de vista narratiu, l'estructura, el temps o l'espai.
- **Activitats d'aprofundiment:** Aquest bloc ofereix un recull d'activitats complementàries que aborden alguns temes interessants tractats en el relat com la història de l'esport català, l'evolució del comerç en els carrers de Barcelona o la consecució de drets per part del col·lectiu LGTBI+.

Finalment, la guia inclou la bibliografia i la webgrafia consultades, on s'adjunten totes les fonts que han estat emprades per poder desenvolupar aquests materials que esperem que us siguin d'interès i de molta utilitat en la vostra lectura de *La noia del club*.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

1. Competències bàsiques

La present guia de lectura contribueix a la consecució de les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic, de manera específica, així com les d'altres àmbits com el social, l'artístic, de l'educació física o de la cultura i valors. D'aquesta manera, les activitats que presentem estan emmarcades en cadascuna de les dimensions que les integren.

C.B. Àmbit Lingüístic	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	A1	A2	A3
Abans de la lectura															
Activitat 1			x										x		
Activitat 2								x	x						
Activitat 3			x						x					x	
Activitat 4			x					x							
Activitat 5			x		x	x									
Activitat 6			x		x							x			
Activitat 7			x												
Activitat 8	x				x										
Activitat 9	x		x		x										
Activitat 10					x										
Durant de la lectura															
Activitat 1	x				x										
Després de la lectura															
Activitat 1	x		x		x										
Activitat 2	x		x		x										
Activitat 3											x				
Activitat 4	x		x								x				
Activitat 5			x												
Activitat 6					x	x						x			
Activitat 7											x				
Activitat 8	x		x		x										x
Activitat 9	x		x							x					
Una mica més...															
Activitat 1			x										x		
Activitat 2					x	x									
Activitat 3				x									x		
Activitat 4	x														
Activitat 5				x				x	x					x	
Activitat 6				x		x									
Activitat 7					x	x									
Activitat 8							x							x	
Activitat 9								x						x	
Activitat 10	x		x	x											

Àmbits	C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13
Abans de la lectura													
Ciències socials	x	x	x					x		x	x		x
Artístic							x		x				
Educació física													
Cultura i valors			x		x			x					
Una mica més													
Ciències socials	x	x	x				x	x		x	x		x
Artístic							x		x				
Educació física		x											
Cultura i valors		x	x		x		x	x					

2. Objectius d'aprenentatge

7

Aquest dossier de lectura de *La noia del club* va acompanyat d'una sèrie d'activitats que tenen la finalitat de potenciar la competència lectora del nostre alumnat, a més de treballar altres competències lingüístiques i d'altres àmbits del currículum, donat el seu caràcter interdisciplinar. És per aquest motiu que des d'aquestes pàgines tenim la pretensió que l'alumnat assoleixi els següents objectius:

1. Fomentar el gust per la lectura per tal de considerar-la una eina fonamental per al creixement personal i acadèmic i una font de plaer.
2. Pensar en la literatura com a canal de coneixement que ens permet entendre l'evolució històrica del món i la condició humana.

3. Concebre l'obra literària com a artefacte complex i saber distingir tots els elements que la conformen (argument, tema, personatges, narradors, estructura, temps, espai i recursos estilístics).
4. Identificar les característiques que configuren la novel·la en veu femenina i entendre quina influència pot tenir el Feminisme en aquest tipus de textos.
5. Considerar la llengua com a vehicle del pensament humà.
6. Entendre i produir textos orals i escrits de diverses tipologies, a partir de coneixements previs o adquirits, tot tenint en compte els aspectes pragmàtics (tema, emissor-receptor, intenció, canal i registre) i la correcció lingüística.
7. Utilitzar diferents dispositius digitals i aplicacions en funció de la tasca encarregada.
8. Cercar i interpretar informació tot fent ús de les noves tecnologies amb la pretensió de desenvolupar l'esperit crític.
9. Promoure el treball cooperatiu perquè l'alumnat aprengui a escoltar, compartir i consensuar criteris sobre diferents aspectes de la realitat.
10. Dialogar mantenint una actitud d'escolta activa tot respectant l'opinió dels altres.
11. Introduir el concepte de gènere per tal de fomentar els valors de la igualtat i l'equitat.
12. Activar la curiositat i creativitat de l'alumnat.

3. Continguts

Continguts de l'Àmbit lingüístic

1. Comprensió literal, interpretativa i valorativa. Idees principals i secundàries:

- Comprensió literal, interpretativa i valorativa. Idees principals i secundàries.

-Gèneres de text narratiu, descriptiu, conversacionals formals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius i administratius.

2. Estratègies de comprensió per a l'abans, durant i després de la lectura o de la seqüència audiovisual:

- Registres lingüístics.

- Expressions comunes, frases fetes.

- Lèxic precís i apropiat a contextos concrets i quotidians.

3. Estratègies de cerca, ús de cercadors i tractament de la informació per a la construcció del coneixement.

4. Estratègies per a la producció de textos escrits i multimèdia: l'escriptura i la creació audiovisual com a procés.

5. Adequació, coherència, cohesió, correcció i presentació. Normes ortogràfiques.

– Registres lingüístics.

– Lèxic precís i apropiat a contextos concrets i quotidians.

6. Processos de comprensió oral: reconeixement, selecció, interpretació, anticipació, inferència, retenció.

– Comprensió oral: global, específica, literal i interpretativa. Identificació del tema, de la idea principal i d'alguna idea secundària, en breus converses i monòlegs de l'àmbit personal i acadèmic de fonts autèntiques.

–Estratègies de comprensió oral: identificació de paraules i expressions clau, anticipació i formulació d'hipòtesis a partir dels coneixements previs sobre la situació, selecció, interpretació, inferència, retenció.

8. Textos orals formals i no formals, planificats i no planificats.

–Algunes estratègies per a la producció de textos escrits: ordenació de paràgrafs, expansió de textos, connexió de les idees.

10. Autors i contextos sociohistòrics de les literatures catalana, castellana i universal.

–Comentaris orals o escrits i contextualització sobre els autors i els textos escoltats o llegits.

11. Lectura i comprensió de textos: estructura, aspectes formals, recursos estilístics i retòrics.

12. Temes i subgèneres literaris. Tòpics.

13. Redacció de textos d'intenció literària.

14. Lectura d'obres de la literatura catalana, castellana i universal, o juvenils.

15. Lectura i escriptura sovintejadades sobre temes diversos i en contextos diferents.

16. Formes de cortesia i respecte en les interaccions orals.

23. Llenguatge audiovisual.

Continguts de l'Àmbit social

- 3. Cronologia i temps històric
- 4. Coneixements històrics temporals.
- 6. Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica.
- 7. La memòria històrica.
- 11. Les dones en la història i en les societats actuals.
- 18. Lectura i interpretació de mapes, plànols i imatges de diferents característiques i suports. Eines d'orientació espacial.
- 28. Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació.

Continguts de l'Àmbit artístic

- 10. Art i societat.
- 11. Art i compromís.

11

Continguts de l'Àmbit d'Educació física

- 4. Estereotips del cos i de gènere en els mitjans de comunicació.

Continguts de l'Àmbit Cultura i valors: Filosofia

- 8. Algunes disposicions legals i institucions per a la defensa dels drets humans i de les llibertats.
- 9. Situacions i contextos de conculcació dels drets humans i les llibertats.
- 15. L'origen i la construcció dels prejudicis en el nostre context.

- 17. Imaginació i creativitat aplicades a les decisions ètiques.
- 21. La dignitat humana i el respecte. Consideració de la igualtat.
- 23. Diversitat d'identitats. Les diferències i els seus contextos.
- 35. Les obres literàries modernes i contemporànies, les arts plàstiques (arquitectura, escultura, pintura) i les arts immaterials (música, teatre, dansa i cinema), com a expressions de comportaments ètics.
- 41. Els mitjans de comunicació: tractament de la informació. Informació i comunicació en la xarxa.
- 42. Les normes i els criteris del treball en grup i en equip.
- 43. Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.

Continguts de l'Àmbit digital

- 1. Funcionalitats bàsiques dels dispositius.
- 9. Eines d'edició de documents de text, presentacions multimèdia i processament de dades numèriques.
- 10. Llenguatge audiovisual: imatge fixa, so i vídeo.
- 12. Cercadors: tipus de cerca i planificació.
- 13. Fonts d'informació digital: selecció i valoració.
- 14. Selecció, catalogació, emmagatzematge i compartició de la informació.

4. Criteris d'avaluació

CRITERIS D'AVALUACIÓ DE L'ÀMBIT LINGÜÍSTIC

Dimensió comprensió lectora

- Aplicar diferents estratègies de comprensió lectora per a la lectura de gèneres de text narratiu, descriptiu, conversacionals formals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius i administratius.
- Llegir, comprendre, interpretar i valorar textos escrits propis de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica, dels mitjans de comunicació, de l'àmbit laboral i de relacions amb organismes, captant el sentit global, identificant la informació rellevant, extraient informacions concretes, fent inferències, determinant l'actitud del parlant i valorant alguns aspectes de la seva forma i el seu contingut.
- Identificar, contrastar i seleccionar, de fonts d'informació fiables, els coneixements que s'obtinguin de les biblioteques o de qualsevol altra font d'informació impresa en paper o digital integrant-los en un procés d'aprenentatge continu.
- Emprar la reflexió gramatical a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió de textos escrits i multimèdia, i per a la revisió progressivament autònoma dels textos propis i aliens.

Dimensió Expressió Escrita

- Aplicar progressivament les estratègies necessàries per produir textos adequats, coherents i cohesionats (planificant, textualitzat, revisant i reescrivint), i integrant la reflexió ortogràfica i gramatical en la pràctica i ús de l'escriptura.
- Escriure textos en relació amb l'àmbit d'ús de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica, dels mitjans de comunicació, de l'àmbit laboral i de relacions amb organismes, i en relació amb la finalitat que persegueixen (narratius, descriptius, conversacionals formals, predictius, persuasius, instructius, expositius, argumentatius i administratius), seguint models.
- Construir el propi entorn personal d'aprenentatge (EPA) i fer ús dels dossiers personals d'aprenentatge o portafolis digitals per a la gestió de la informació i el progrés de l'aprenentatge.

14

Dimensió Comunicació Oral

- Comprendre, interpretar i valorar textos orals propis de la vida quotidiana, de les relacions socials, de la vida acadèmica, dels mitjans de comunicació, de l'àmbit laboral i de relacions amb organismes, de qualsevol gènere de text estudiat, captant el sentit global, identificant la informació rellevant, extraient informacions concretes, fent inferències, determinant l'actitud del parlant i valorar alguns aspectes de la seva forma i seu contingut.
- Reconèixer, interpretar i avaluar progressivament la claredat expositiva, l'adequació, coherència i cohesió del

contingut de les produccions orals pròpies i alienes, així com els aspectes prosòdics i els elements no verbals (gestos, moviments, mirada...).

- Aprendre a parlar en públic, en situacions formals o informals, de manera individual o en grup, aplicant estratègies de planificació, textualització i avaluació de l'ús oral de la llengua oral, per a discursos relacionats amb l'àmbit escolar/acadèmic i social i per discursos que tenen com a finalitat exposar i argumentar.
- Conèixer, utilitzar i valorar les normes de cortesia en les intervencions orals pròpies de l'activitat acadèmica, tant espontànies com planificades i en les pràctiques discursives orals, analitzant en els debats i tertúlies la validesa dels arguments i interpretant de forma crítica tant la seva forma com el contingut.
- Emprar la reflexió gramatical a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió textos orals i multimèdia, i per a la revisió progressivament autònoma dels textos propis i aliens.

Dimensió Literària

- Llegir i comprendre de forma autònoma obres literàries de la literatura catalana, castellana i universal de tots els temps i de la literatura juvenil, properes als propis gustos i aficions, mostrant interès per la lectura.
- Llegir, comprendre i comentar textos representatius dels segles XVIII, XIX i XX, reconeixent la intenció de l'autor, el tema, els trets propis del gènere al qual pertany i relacionant el seu contingut amb el context sociocultural i literari de l'època, o d'altres èpoques, i expressar la relació existent amb judicis personals raonats.

- Redactar textos personals d'intenció literària, a partir de la lectura de textos dels segles XVIII, XIX i XX, seguint les convencions formals del gènere, i amb intenció lúdica i creativa.
- Consultar i citar adequadament fonts d'informació variades, per realitzar un treball acadèmic en suport paper o digital sobre un tema del currículum de literatura, adoptant un punt de vista crític i personal, i utilitzant les tecnologies de la informació.
- Emprar la reflexió gramatical a nivell de la frase i del text per resoldre problemes de comprensió i expressió de textos literaris, i per a la revisió progressivament autònoma dels textos propis i aliens.

• CRITERIS D'AVUACIÓ DE L'ÀMBIT SOCIAL

-
- Analitzar l'organització politicoadministrativa de les diverses escales de l'organització territorial dels estats analitzant les formes adoptades a Espanya i a la divisió comarcal de Catalunya.
- Identificar i contrastar les idees principals del socialisme i l'anarquisme i la seva influència en el naixement del moviment obrer.
- Sintetitzar, a partir del comentari d'un eix cronològic, els principals fets de la Restauració espanyola i de la Dictadura de Primo de Rivera.
- Exposar de manera ordenada i crítica els principals fets rellevants de les fases polítiques de la II República

espanyola incloent-hi particularment la lluita pel sufragi femení i l'evolució de la Catalunya Autònoma.

- Identificar i analitzar els principals fets de la transició política espanyola, així com la recuperació de la Generalitat, en el període immediatament posterior a la mort del general Franco (1975-1982).

CRITERIS D'AVUACIÓ DE L'ÀMBIT ARTÍSTIC

- Elaborar i participar activament en projectes de creació cooperatius, bidimensionals, tridimensionals i multimèdia.
- Realitzar activitats artístiques i demostrar creativitat i imaginació.
- Utilitzar recursos tecnològics en la producció d'imatges visuals i d'audiovisuals.
- Realitzar projectes que comporten processos de concepció i execució cooperativa.
- Emprar estratègies i tècniques pròpies dels àmbits artístics i la comunicació visual i audiovisual.
- Reconèixer imatges, produccions artístiques i objectes dels entorns visuals i audiovisuals i del patrimoni, atenent als aspectes formals, expressius, narratius i crítics de les propostes.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DE L'ÀMBIT DE L'EDUCACIÓ FÍSICA

- Mostrar una actitud crítica davant el tractament de l'esport i l'activitat física en la societat actual.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DE L'ÀMBIT DE CULTURA I VALORS: FILOSOFIA

- Fer ús de l'argumentació i la reflexió en l'anàlisi de situacions tant reals, quotidianes o llunyanes, com hipotètiques o fictícies.
- Mostrar el domini de la comunicació lingüística i digital a l'hora de seleccionar, analitzar i interpretar informació, idees i actituds.
- Comprendre i analitzar contextos de convivència a partir del coneixement de la personalitat humana.

5. Orientacions didàctiques

5.1. De l'ensenyament i l'aprenentatge

Llegim per comprendre el món i la vida i és per aquest motiu que desvestim els textos: per dotar-los de significat i omplir-nos de satisfacció. Tot i això, hi ha persones que no estan disposades a

endinsar-se en la lectura d'un conte, un assaig o una novel·la, de manera que la seva immersió superficial en el text té com a resultat la seva total (o parcial) incomprensió d'allò que han fullejat.

Aquesta guia de lectura no està pensada perquè els nostres alumnes passin de puntetes per les pàgines de *La noia del Club* sinó perquè s'hi submergeixin de ple, i és per això que des d'aquestes pàgines acompanyem les noies i els nois a entendre què han llegit, en el sentit més ampli del terme. Mitjançant les activitats que us proposem volem que l'alumnat millori el seu nivell de comprensió, i amb aquesta intenció posarem el focus en les lectures literal, inferencial i crítica.

Per poder acomplir la nostra missió és molt important que les nostres noies i nois posin els cinc sentits a les pàgines de *La noia del club*. S'hi han de capbussar sense por, per això és cabdal que utilitzin fulls marcadors de colors, que poden anar enganxant a les pàgines de la novel·la (establint un corpus per tonalitats, si volen), per tal de recollir informacions referents a les diferents activitats que se'ls proposaran; subratlladors perquè assenyalin els fragments que els puguin semblar significatius o definitoris; i un bloc o una llibreta on podran fer els resums dels capítols llegits.

La lectura literal la treballarem amb l'activitat exposada en el bloc anomenat "Durant la lectura", de manera que mitjançant seva la producció, els nostres lectors i lectores hauran de ser capaços de reconèixer qui són els personatges de la narració, en quina ciutat i en quin moment històric tenen lloc els esdeveniments narrats o quin és el tema principal de *La noia del club*.

Un cop realitzat aquest apartat, gràcies a les activitats que es proporcionen en els paràgrafs d'abans i després de la lectura, l'alumnat podrà començar a deduir per què determinats personatges actuen d'una manera o d'una altra davant un conflicte o com poden influir el context històric o la ciutat on viuen els personatges en el procés de presa de decisions d' un tema concret.

Després d'haver finalitzat aquestes activitats (total o parcialment), les noies i els nois hauran de ser capaços de conjugar els seus sabers previs amb els adquirits durant el procés lector, de manera que podran qüestionar-se si els esdeveniments narrats són vàlids, quina és la intenció de l'autora en escriure *La noia del club* o fins i tot, podran determinar quina postura (vital) assumeixen davant el que han llegit. Per tant, podran efectuar-ne la lectura crítica.

Conseqüentment, podrem constatar que a través d'una lectura acompanyada i guiada, els nostres alumnes estaran desenvolupant diferents estratègies lectores com la inferència, l'anàlisi o la síntesi, mitjançant les quals seran capaços de comprendre el que han llegit. Per tant, tot allò que han extret de la lectura es constituirà com un saber nascut fruit d'aquest procés d'aprenentatge.

En definitiva, cal entendre la lectura com un procés d'aprenentatge a partir del qual els nostres adolescents construeixen sabers significatius, ja que estan connectats –majoritàriament- amb el món que els envolta. Així que si com a docents aconseguim engrescar el jovent i fer-los partícips del contingut del que han llegit, serà més fàcil consolidar la seva estimació pels llibres i, en conseqüència, el gust per la lectura.

5.2. D'avaluació

Anteriorment, s'ha fet esment a la importància cabdal de fer partícips els nostres alumnes en els continguts de les seves lectures, ja que si s'estimulen convenientment, pot resultar més fàcil que preguin consciència del que representa un procés d'aprenentatge com és la lectura.

Així doncs, el professorat hem de ser al seu costat i compartir amb elles i ells les sessions dedicades a la lectura per tal d'explicar-los què

han de fer i què se'ls demana, al mateix temps que els dotem d'estratègies perquè la lectura no els sobrepassi i els motivi.

Per tant, cal que els ensenyem com han de planificar les diferents tasques que se'ls requereixen en relació a *La noia del club*, se'ls ha de recordar que abans de presentar-les és necessari que les revisin i, finalment, cal encoratjar-los per tal que facin l'esforç de refer-les en el cas que no assoleixin els objectius que se'ls demanaven.

És en aquest sentit que podem considerar aquest dossier com una eina molt útil, ja que mitjançant els diferents apartats que treballen els alumnes, podem completar tot el procés de l'avaluació continuada tant de l'hàbit lector com del gust per la lectura.

Des d'aquesta guia, tal i com veureu, es plantegen activitats de diverses categories, tant pel que fa la seva tipologia, com pel que fa a la seva dificultat, a través de les quals s'avalua la consecució de diferents competències del currículum de l'ESO.

Per una banda, trobem activitats que van dirigides a fomentar la creativitat dels nostres alumnes. En segon lloc, hi ha propostes que van adreçades a desvetllar la seva curiositat per temes d'actualitat o temes referents a la història del nostre país. I, per últim, es desenvolupen activitats d'un caire més tècnic, en les quals es treballen aspectes teòrics i pràctics de la teoria literària com l'estructura de la novel·la, les seves línies argumentals o el punt de vista narratiu.

Així doncs, el bloc format per les activitats d' "Abans de la lectura", les quals serveixen als alumnes per fer la primera aproximació al text, tot tenint en compte els seus coneixements previs al tema que tractaran, ens pot servir per fer una diagnosi inicial.

En l'apartat següent que forma part del dossier, "Durant la lectura", les tasques es poden abordar tant des del punt de vista de l'avaluació formativa, com de la formadora, ja que les activitats estan concebudes per potenciar i millorar l'aprenentatge abans de finalitzar el procés

ensenyament-aprenentatge. Al mateix temps, han de servir perquè l'alumnat prengui consciència de quines són les seves habilitats i capacitats per tal que pugui autoregular-se.

Per últim, tenim les activitats que es recomanen fer “Després de la lectura” i les d’ampliació, les quals, pel seu format, poden considerar-se com a eines de l’avaluació sumativa, encara que també es poden examinar com a ens independents i, si es vol, com a projectes.

Cal tenir en compte que les diverses propostes de tasques dissenyades en aquest dossier poden seleccionar-se en funció de les necessitats del grup en el qual es desenvolupa la lectura. Al docent pot interessar-li incidir en un o diversos aspectes de tots aquells que es presenten que puguin interessar especialment al conjunt de nois i noies, o, tot tenint en compte les característiques individuals dels integrants dels grups, es poden triar i se’ls poden suggerir de fer aquelles activitats que els siguin més escaients.

Per aquest motiu, a l’hora de valorar-les, es poden avaluar com un tot, ja que aquesta guia, de fet, es pot entendre com un projecte que pot desenvolupar-se al llarg del curs, o bé en un trimestre en una de les hores de la matèria de Llengua Catalana i Literatura (en funció de les activitats que es decideixin fer), o fins i tot pot servir per ser el punt de referència d’una assignatura optativa de l’àmbit de llengües.

Les eines suggerides per a l’avaluació de les activitats proposades en aquest dossier són diverses. En primer lloc, es pot partir de l’observació de l’evolució de cadascun dels nostres alumnes i elaborar un full de seguiment en el qual es pugui registrar els avanços realitzats al llarg de la lectura.

En segon lloc, hem de tenir present que moltes de les activitats que es plantegen tenen la finalitat de fomentar l’aprenentatge cooperatiu i entre iguals. Per aquest motiu, davant de cadascuna d’elles, els diferents grups d’alumnes, conjuntament amb els seus professors, poden determinar i compartir quins en seran els objectius i els criteris

d'avaluació, amb la finalitat de desenvolupar una rúbrica a partir de la qual tots els components de l'equip puguin avaluar la tasca dels seus companys i alhora la seva pròpia.

La present guia de lectura també pot ser avaluada mitjançant la creació d'una carpeta d'aprenentatge individual o col·lectiva, en la qual l'alumnat reculli les diferents activitats que es formulen al dossier acompanyades dels seus objectius i les reflexions que els desvetllen.

Així doncs, podem observar que les activitats de la guia de lectura de *La noia del club* poden avaluar-se de manera total o parcial, en funció les interessos i/o necessitats dels grups-classe o d'alumnes concrets mitjançant diverses eines d'avaluació, de les quals aquí només us en donem una petita mostra.

No obstant, cal tenir en compte que les indicacions que proporcionem des d'aquestes pàgines, simplement són una proposta. D'aquesta manera, a través d'aquestes activitats, també es poden avaluar altres capacitats com la participació activa i reflexiva, la valoració de les idees dels altres o el treball autònom.

LA NOIA DEL CLUB O LES DONES DE LA MODERNITAT

La noia del club és el títol de l'última novel·la de Maria Carme Roca, mitjançant la qual vol explicar-nos una història "d'amor i superació" en la Barcelona dels anys trenta. De manera que podem observar com des del principi, l'autora vol marcar-nos quin serà el camí de la seva narració.

Efectivament, si analitzem el títol de la novel·la veurem que, a priori, Roca ens vol submergir en el món de l'esport femení dels anys trenta del segle XX. Però aquest fet que, d'entrada, als lectors del segle XXI ens pot semblar tan obvi, pot abocar-nos en un pou de preguntes si intentem aprofundir-hi.

Actualment, la immensa majoria de persones fem esport: sortim a córrer, quedem per patinar, agafem la bici per anar a la feina o simplement estem apuntats a un gimnàs. Molts dels nois i noies que cada any omplen les aules de secundària formen part d'algun club esportiu en el qual després de l'escola juguen a futbol o a bàsquet, practiquen arts marcial o neden en alguna disciplina.

Però aquest fet tan normal d'exercitar-se en un esport com a via d'escapament, font de lleure o fins i tot, per esdevenir-ne professionals, no era una pràctica normalitzada fins al final del XIX. L'esport no ha estat sempre present a les nostres vides. De fet, va arribar a Catalunya al tombant de segle, gràcies als contactes que molts burgesos mantenien amb famílies d'altres països estrangers.

Evidentment, al principi, la presència de les dones era anecdòtica ja que només es limitaven a participar a algun partit de tennis o en activitats relacionades amb la natació. D'igual manera que les dones, la compareixença de les classes populars també va ser bastant escassa a causa dels horaris laborals i la manca d'instal·lacions.

No obstant, aquesta situació va canviar a partir de dos fets de gran rellevància. Per una banda, tal i com afirma Daniel Justribó a *Feminitat, esport i cultura*, l'esclat de la Primera Guerra Mundial va propiciar que moltes dones comencessin a desenvolupar feines que fins al moment havien estat dutes a terme per homes. D'aquesta manera, van incorporar-se també paulatinament a diverses disciplines de les quals fins al moment no els havien autoritzat a formar-ne part, com l'esport.

En segon lloc, cal tenir en compte que gràcies a la Mancomunitat es va impulsar la candidatura de Barcelona als Jocs Olímpics i es va crear la Ponència d'Educació física i esports. Aquestes dues fites van propiciar que, entre el final dels anys 20 i l'inici dels anys trenta, practicar esport es convertís en un fet habitual a Catalunya.

Així doncs, l'exercici físic no només esdevingué una de les activitats lúdiques en les quals participava la burgesia sinó que diversos sectors del teixit social català van començar a posar-se en forma i, indubtablement, les dones que en formaven part, també.

La novel·la de Maria Carme Roca ens condueix just fins a aquest punt de la història del nostre país amb l'objectiu de fer-nos partícips de la vida de la Flora, una noia que vol ser nedadora però que es trobarà amb diversos entrebancs que faran trontollar el seu somni.

La noia del club ens endinsa en la vida d'una noia catalana, de la mateixa manera que ho van fer Mercè Rodoreda amb *Aloma* o Montserrat Roig amb *Ramona, adéu*, però va un pas més enllà: ens mostra com la protagonista de la seva novel·la vol triomfar en el món de l'alta competició, en un moment social, polític i cultural en el qual s'estan gestant grans canvis.

D'aquesta manera, la lectura d'aquesta novel·la ens aproxima a una situació amb la qual tots (des del públic adolescent a l'adult) ens podem sentir identificats, ja que la Flora es veurà obligada a

(re)plantejar-se diferents aspectes de la seva vida per tal de sentir la satisfacció d'haver estat conseqüent amb les seves conviccions.

Llegir *La noia del club* planteja als nostres alumnes el repte de posar-se en la pell d'una noia que té les mateixes inquietuds que tenen molts d'ells i que, també com ells, en certs moments se sentirà superada per diverses situacions que la portaran a prendre decisions que no sempre seran correctes.

Aquestes decisions, molt sovint, estaran condicionades per una sèrie de factors externs, com les circumstàncies polítiques o la situació que patia la dona en els anys trenta a Espanya, motius pels quals la lectura de *La noia del club* requereix d'un acompanyament per tal que pugui ser entesa per joves lectors del segle XXI.

LA LLUITA PELS DRETS PROPIS I ELS COL·LECTIUS

L'acció de *La noia del club* comença l'estiu de l'any 1930, moment del naixement del setmanari *Imatges*. Cal destacar, per la relació que té amb la novel·la, la convocatòria d'aquest setmanari d'un concurs per triar "La reina dels banys de Barcelona". La novel·la finalitza el setembre de 1936, mesos després de l'esclat de la Guerra Civil espanyola.

En aquesta obra es narren les peripècies de la Flora, una jove nedadora, que voldrà presentar-se a aquest certamen, la qual esdevindrà la protagonista del relat. També servirà a Roca com a pretext per introduir una galeria de personatges femenins que contrasten amb la majoria de dones de la seva època.

De la mà de la Flora i de tots els personatges que hi tenen relació, Maria Carme Roca ofereix una panoràmica dels fets polítics i socials més rellevants d'una part de la dècada de la Barcelona –i per extensió de la Catalunya– dels anys trenta.

La narració recull alguns dels esdeveniments més destacats d'aquell període com la legalització de la CNT, la proclamació de la República el 14 d'abril de 1931, la votació de l'Estatut d'Autonomia el 1932, l'aprovació del divorci, la mort del President Macià, la proclamació de l'Estat Català el 8 d'octubre de 1934 i el posterior empresonament del President Companys, la marxa dels primers intel·lectuals a l'exili a principis de 1936 i l'esclat de la Guerra Civil mesos després.

Així doncs, Maria Carme Roca des de la seva condició d'historiadora, subtilment, emmarca la seva història amb l'objectiu de mantenir viva la memòria històrica del nostre país¹.

¹ Precisament, aquesta voluntat de preservar la memòria i de treballar el concepte literari i social de memòria històrica, permet establir paral·lelismes entre els esdeveniments del passat que recull la novel·la i els esdeveniments de la nostra història contemporània.

Tal i com hem apuntat anteriorment, al llarg d'aquest periple de sis anys en què transcorre la novel·la, la nostra protagonista es relacionarà amb diversos personatges, els quals formen part del teixit social català d'aquella època.

La Flora procedia d'una família obrera i vivia al Poble-Sec amb la seva mare i la seva tieta, les quals s'encarregaven de les feines de la llar, i amb el seu pare, antic treballador de La Canadencsa. A més a més, coneixia molta gent del barri, d'entre els quals podem destacar en Gabriel, el seu millor amic i militant de la CNT, i en Jesús, el seu primer xicot i membre de la FAI.

No obstant la seva procedència, la Flora festejarà amb un jove advocat burgès, en Romà Puig. La seva família no aprovarà aquesta relació ja que veurà la nedadora com una jove que vol aprofitar-se de la bona fe i la fortuna del seu hereu.

En primer lloc, trobem les dones que conformen el seu nucli familiar: la mare i la tieta Rosina, a qui considera com una mena de germana gran. Però serà gràcies al seu pare que la Flora practicarà la natació. Aquesta afició la conduirà a fer-se sòcia del Club Esportiu Femení on coneixerà moltes dones amb una manera de fer i de pensar molt diferent de l'educació rebuda a casa seva.

Entre totes aquestes dones, destaca la Josefina Torrents, que serà la gran valedora de la Flora i la seva entrenadora. Destacarà no només per ser una de les fundadores del club, sinó per haver estat una pionera en la natació femenina catalana.

Quan la Flora es veurà obligada a abandonar la natació com a conseqüència d'una lesió, seguirà lligada a l'Esportiu Femení i a la seva gran oferta d'activitats socials i culturals.

La relació de Flora amb la intel·lectualitat catalana vindrà de la mà de la Irene Polo, la seva amiga de tota la vida.

Gràcies a la Irene, la Flora entrarà en contacte amb les elits i amb algunes de les personalitats més exclusives de l'època. De manera

directa o indirecta tindrà contacte amb algunes de les dones més influents del moment com Rosa Maria Arquimbau, Anna Murià o Aurora Bertrana. Per tant, podem observar com per *La noia del club* desfilen algunes de les dones de més renom de la dècada dels anys trenta.

No és per casualitat que Maria Carme Roca ha centrat la seva ficció en aquest tall del segle. Per una banda, no podem oblidar el moment històric en el qual es desenvolupa l'acció, tot atenent als esdeveniments que van tenir lloc a Catalunya. Però per un altra banda, cal tenir present que tot i que alguns experts bandegen aquesta nomenclatura o sobrenom, el segle XX ha estat considerat pels mitjans de comunicació com “el segle de les dones”.

El punt d'inflexió es va donar amb la Primera Guerra Mundial. Mentre els homes lluitaven al front, les dones van haver d'assumir el seu rol en l'economia productiva i, un cop finalitzat el conflicte bèl·lic, un terç de la mà d'obra de les grans potències europees era femení.

De manera que la dona va començar a incorporar-se al mercat laboral, tot desenvolupant tasques en oficines i exercint professions liberals. I a més a més, entre 1918 i 1931, aproximadament, en alguns països se li va anar concedint progressivament el dret a vot.

En conseqüència, durant les dècades dels anys vint i trenta del segle XX, les dones van començar a emancipar-se i això és precisament el que veurem a *La noia del club*: La Flora i el gineceu que l'envolta, forma part d'aquesta primera generació de dones catalanes que van començar a alliberar-se dels estereotips de l'època.

Van matar l'àngel de la llar per fer-se sentir com a éssers singulars. Així podem veure que la Flora –personatge fictici i protagonista de la novel·la– treballa en una oficina per poder compaginar la seva feina amb l'esport, està interessada en la literatura i el teatre, surt amb les seves amigues dones i, fins i tot, qüestiona la institució del matrimoni

perquè sap que la felicitat no passa, exclusivament, per estar al costat d'un home.

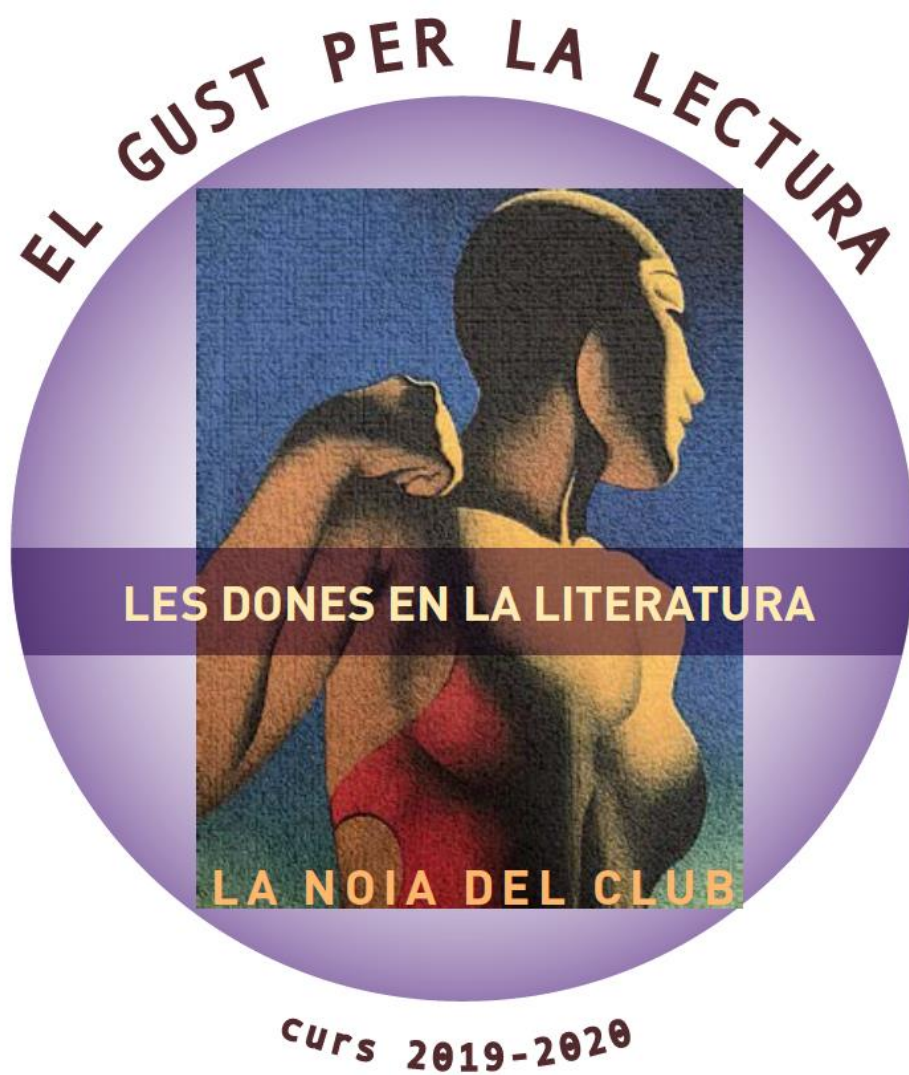
Al costat de la Flora, a *La noia del club*, van desfilant un seguit de dones rellevants i significades de l'època: Irene Polo, una reconeguda periodista que abandonà la seva carrera per assistir Margarida Xirgu, la primera gran dama del teatre català; Josefina Torrents, una de les esportistes més famoses de la primera meitat del segle XX, qui va ser capaç de classificar-se en el sisè millor lloc tant en categoria masculina com femenina en la travessia al port de Barcelona; i la Rosa Maria Arquimbau la prestigiosa periodista i escriptora que tenia la seva columna "Films&Soda" a la revista *La Rambla*.

Per tant, mitjançant aquest seguit de personatges femenins que ajuden a donar versemblança històrica al relat de la Flora, Maria Carme Roca vol mostrar que l'esperit de superació i la consecució de la felicitat passen per sobre del condicionament tradicional de gènere.

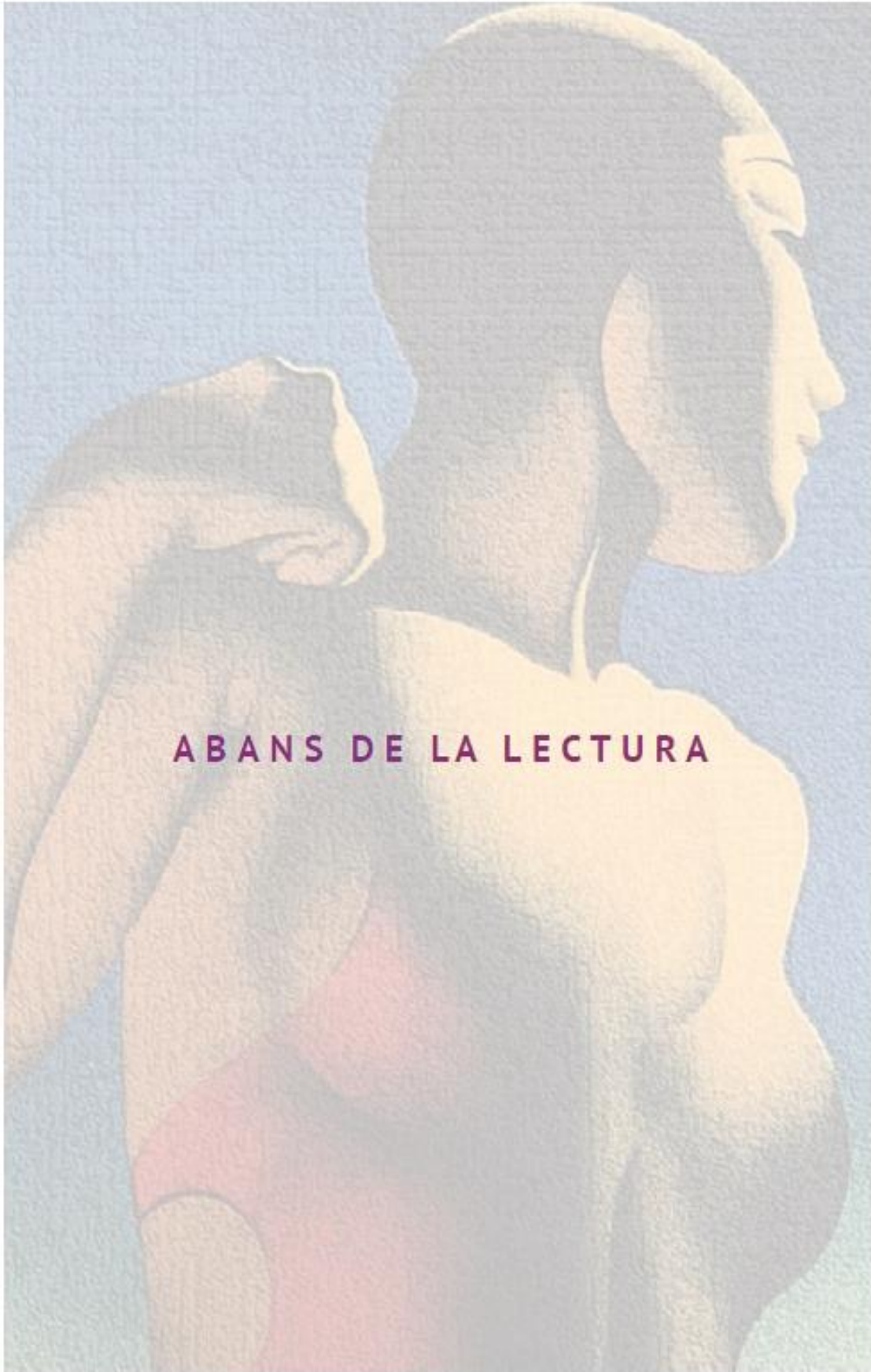
La noia del club és una novel·la ideal per mostrar als nostres alumnes el rol que desenvolupaven la noia i la dona en la dècada dels anys trenta i per prendre consciència de la lluita que s'ha dut a terme per arribar a la situació actual.

La Flora i les seves companyes lluiten contra la mentalitat d'un moment històric que els és desfavorable com a ciutadanes de Catalunya però també com a dones. Aquí és on radica la força del relat de Maria Carme Roca, ja que, malgrat les circumstàncies, esdevindran dones independents, dones que creuran en la seva condició.

Sense cap mena de dubte, l'autora de *La noia del club* vol donar testimoni tant de la manera com es vivia en un temps i en un país per tal de fer-nos recordar i fer-nos prendre consciència que sempre cal avançar cap a un futur millor, ja que la possibilitat de retrocedir no es contempla en un full de ruta que vetlla pels drets d'un país i d'una part de les seves integrants, les dones.

GUIA DE LECTURA

ABANS DE LA LECTURA

1. L'obra que llegirem a continuació s'anomena *La noia del club*. Tal i com veieu al títol, aquesta lectura està protagonitzada per un personatge femení. Per aquest motiu, us demanem que **feu memòria**:

Recordeu si heu llegit cap novel·la o còmic o si heu vist cap obra de teatre, pel·lícula o sèrie que estigui protagonitzada per una dona? Sabeu de la mà de qui arriben aquests personatges? **Completeu aquesta llista** amb totes aquelles obres que se us acudeixin i cerqueu la informació que us falta per tenir les seves fitxes completes:

Novel·la, conte, còmic...	Autor o autora	Obra de teatre, pel·lícula, sèrie	Autor/a o creador/a
<i>Madame Bovary</i>	Gustave Flaubert	Cat Woman	Bill Finger i Bob Kane

33

RESPOSTA OBERTA: Els alumnes poden triar tots aquells personatges que siguin del seu grat.

2. Gràcies a la gran o petita pantalla, el cine i la televisió ens han presentat grans personatges femenins com la Khaleesi o Mare dels dragons a *Game of Thrones*, la Katniss de *The hunger games*, la Princesa Leia o la Rey de la saga *Star Wars*, l'Eleven d'*Stranger things*, l'Hermione Granger de *Harry Potter*, la Wonder Woman a *Justice League* o la Hannah

Baker de *13 reasons why*. Trieu un d'aquests personatges o qualsevol altre que us agradi d'una pel·lícula o sèrie amb la qual pugueu sentir-

vos identificats o que, simplement, us hagi impactat i **creeu a la classe un *Hall of Fame* amb les vostres heroïnes favorites.**

Després, haureu de fer una **exposició oral** tot explicant on apareix cada personatge, qui el va crear, quins són els seus trets característics, haureu de fer esment dels seus “superpoders” (en cas que en tinguin) i, per últim, haureu de fer partícips els vostres companys del vincle que us uneix amb aquest personatge..

RESPOSTA OBERTA. Poden prendre com a exemple a Daenerys Targaryen: filla de Rhaella Targaryen i Aerys II Targaryen, germana de Rhaegar i Viserys. Va casar-se amb Khal Drogo, gràcies al qual va esdevenir la *Khaleesi*, encara que també és anomenada “Filla de la tempesta” o “Mare dels Dracs”. Va voltar pels set regnes, dels quals se suposa que és l’hereva. Tot i això, descendir dels Targaryen suposa estar configurada mentalment entre la racionalitat i la bogeria, de manera que Daenerys, després de ser la salvadora de diversos pobles, condemnarà els habitants de Kingslanding només perquè viure en els dominis de la reina Cersei Lannister. Així doncs, després de devastar la ciutat i convertir-se en tirana per culpa de la bogeria heretada del seu pare, morirà a mans del seu amant, Jon Snow.

Aquesta és la informació bàsica d’aquest personatge, la qual es pot completar amb tot allò que l’alumnat cregui adient per a la seva caracterització: des d’un arbre genealògic, passant per una relació del llistat de pobles que va alliberar o caracteritzar-la tot tenint present allò que la converteix en una heroïna o allò que la converteix en un personatge malvat.

3. A la literatura catalana hi ha diverses obres que tenen com a protagonistes dones, no obstant aquest fet, no totes elles han estat escrites per una autora. **Busqueu les veus que s’amaguen darrere de les plomes que van crear els següents títols:**

TÍTOL DE L'OBRA	AUTOR/ AUTORA
<i>Valentina</i>	Carles Soldevila
<i>Gualba, la de les mil veus</i>	Eugeni d'Ors
<i>Fanny</i>	Carles Soldevila
<i>El carrer de les Camèlies</i>	Mercè Rodoreda
<i>Laura a la ciutat dels Sants</i>	Miquel dels Sants Oliver
<i>Raquel</i>	Isabel-Clara Simó
<i>Ramona, adéu</i>	Montserrat Roig
<i>La plaça del Diamant</i>	Mercè Rodoreda
<i>Mecanoscrit del segon origen</i>	Manuel de Pedrolo
<i>Feliçment, sóc una dona</i>	Maria Aurèlia Capmany
<i>La salvatge</i>	Isabel-Clara Simó
<i>Feli, esthéticiene</i>	Empar Moliner
<i>Joana E</i>	Maria Antònia Oliver
<i>Laia</i>	Salvador Espriu
<i>Pilar Prim</i>	Narcís Oller
<i>El temps de les cireres</i>	Montserrat Roig
<i>La nit en què Wendy va aprendre a volar</i>	Andreu Martín
<i>Ariadna al laberint grotesc</i>	Salvador Espriu
<i>Solitud</i>	Víctor Català
<i>La ben plantada</i>	Eugeni d'Ors
<i>La dama enamorada</i>	Joan Puig i Ferrater
<i>Terra baixa</i>	Àngel Guimerà
<i>Diari lila de la Carlota</i>	Gemma Lienas
<i>La fabricant</i>	Dolors Monserdà
<i>Jacobé</i>	Joaquim Ruyra
<i>Te deix, amor, la mar com a penyora</i>	Carme Riera
<i>Mort de dama</i>	Llorenç Villalonga
<i>Història d'una noia i vint braçalets</i>	Rosa Maria Arquimbau
<i>El Marroc sensual i fanàtic</i>	Aurora Bertrana
<i>Joana Mas</i>	Anna Murià
<i>Estimada Marta</i>	Miquel Martí i Pol
<i>Galatea</i>	Josep Maria de Sagarra
<i>Mitges negres</i>	Néstor Luján
<i>Lucrecia</i>	Joan Ramis
<i>Marina</i>	Carlos Ruiz Zafón
<i>La nit de les papallones</i>	Jordi Coca

Després de cercar i trobar els autors i autores d'aquestes creacions i partint des del vostre propi coneixement, **feu un càlcul aproximat i debateu** a classe sobre els temes següents:

- Qui creieu que escriu més obres amb protagonistes femenines, un escriptor o una escriptora?
- Quant al punt de vista narratiu o caracterització dels personatges, qui penseu que pot expressar millor els sentiments d'una dona?

Aquestes preguntes s'hauran de contestar en grups de 4, tot donant una resposta positiva i una de negativa. Quan cadascun dels equips hagueu arribat a una conclusió, debateu les vostres respostes amb els grups integrats pels altres membres de la classe.

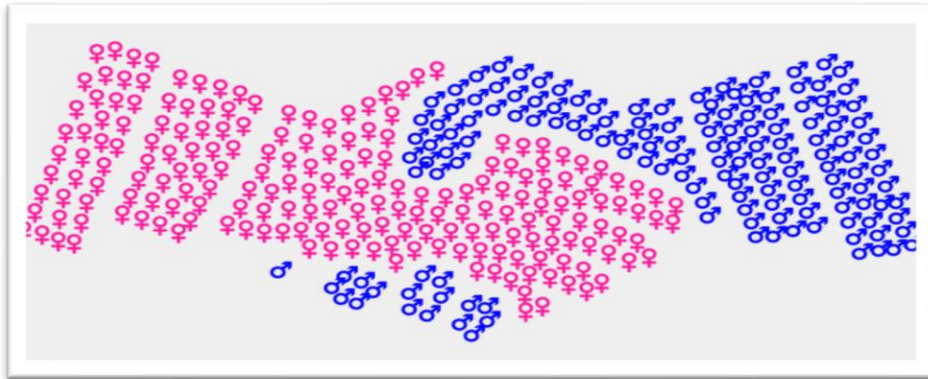
Finalment, després d'apuntar a la pissarra totes les respostes donades, de manera global, la classe haurà d'intentar arribar a un consens amb l'objectiu de donar una única resposta tancada a cadascuna de les qüestions.

RESPOSTA OBERTA: La resposta obtinguda en aquesta activitat pot dependre de diversos factors, com el resultat de la l'enquesta inicial o el bagatge sentimental o sociocultural de l'alumnat.

4. En l'activitat anterior heu hagut de reflexionar sobre el vostre punt de vista al voltant d'històries protagonitzades per dones. És per aquest motiu que ara anirem a veure **què n'opinen els experts**.

Algunes autores consideren que encara que homes i dones vivim experiències similars, la nostra manera d'entendre allò que ens envolta està condicionada "en funció del nostre gènere", mentre que

d'altres són del parer que tots els escriptors i escriptores parlen “sobre el gènere humà”.

Ambdues definicions tenen una paraula en comú: **gènere**. Cerqueu **què volen dir aquestes escriptores** quan es refereixen a aquest mot i **contesteu oralment** les preguntes següents:

- **Com és definit el gènere? La seva definició ha evolucionat al llarg dels anys?**
- **Creieu que el gènere pot influir a l'hora d'escriure? Argumenteu la vostra resposta tant si és positiva com negativa.**
- **Penseu que una novel·la escrita des d'una perspectiva de gènere femení automàticament ha de ser catalogada de feminista?**

37

RESPOSTA: Molts pensadors com ara Judith Butler, Joan Scott o Pierre Bordieu han parlat sobre el gènere. Des de la perspectiva de la sociologia, el gènere és la construcció d'allò que es considera masculinitat o feminitat, com per exemple, els trets, els rols o les actituds que una determinada cultura atorga a una persona X en funció del seu sexe biològic i de com es relaciona amb les persones, si considerem els individus a partir del sexe que tenen.

És important que els nostres alumnes no associïn el gènere al sexe, ja que el sexe es refereix a les característiques físiques dels cossos

(és a dir, a la distinció biològica home/dona), mentre que el gènere es refereix a la construcció social d'aquests caràcters, de manera que els homes i les dones hauran de ser valorats i considerats de forma diferent.

Abans de desenvolupar aquesta activitat pot ser interessant fer el visionat del diàleg entre Judith Butler i Miquel Missé al cicle de conferències que el CCCB va organitzar el 18 d'abril del 2018. La conversa, que aborda qüestions com el gènere, la identitat sexual o la sexualitat, té com a auditori 300 estudiants de secundària de diversos instituts de Catalunya.

<http://www.cccb.org/es/multimedia/videos/judith-butler-genero-y-sexualidad-para-adolescentes/228974>

5. Des de fa alguns anys, el **feminisme** torna a tenir un gran poder de convocatòria, tal i com hem pogut veure en les manifestacions massives del 8 de març,. No obstant, també ha adquirit una gran embranzida a causa de diversos casos mediàtics de violacions, abusos o assetjament a partir dels quals s'han posat al descobert les reivindicacions de la dona del segle XXI.

38

Busqueu per parelles mixtes 3 o 4 fotos d'alguns dels eslògans que més us hagin cridat l'atenció de les últimes campanyes publicitàries, manifestacions o *hashtags* que s'hagin fet servir per visibilitzar la situació de la dona en diversos àmbits i construïu un mural en el qual els recolliu. Un cop hagueu dissenyat el mural, el podeu penjar a la classe o podeu crear una

exposició efímera en el *hall* o en algun corredor del vostre centre.

Per finalitzar, cadascuna de les parelles que han cercat les fotos que ha de contenir el mural, haurà de **triar-ne una** i haurà d'escriure un **text expositiu** tot responent aquestes preguntes:

Per què heu triat aquest eslogan?

D'on prové?

Quina és la seva reivindicació i en relació a què es fa?

Quan cadascuna de les parelles hagueu realitzat aquesta primera tasca a través de la qual entrareu en contacte amb les reivindicacions feministes més actuals, haureu de **cercar informació** per tal de contestar les preguntes que se us plantegen a continuació:

- **Què és el feminisme?**
- **En quin moment històric es va originar? A quines necessitats responia?**
- **Quines reivindicacions feien les primeres feministes?**
- **En quina direcció va avançar el Feminisme a partir de final dels anys 60 i principi dels anys 70?**
- **En quin moment es troba el feminisme en el primer quart del segle XXI?**

A partir de les respostes obtingudes, **escriuiu un text argumentatiu** (podeu fer-ho de manera individual o per parelles) en el qual haureu de donar la vostra opinió al voltant de la següent qüestió: **Existeix la igualtat de gènere en la societat actual?**

1a PART DE L'ACTIVITAT: Resposta oberta. Cada alumne podrà escollir la imatge que li sembli més impactant o amb la que se senti més identificat i haurà de justificar el perquè de la seva tria.

2a PART DE L'ACTIVITAT: Segons el *Gran Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana*, el Feminisme és “un moviment que té com a finalitat d'aconseguir la igualtat política, econòmica i jurídica de la dona respecte a l'home”. Per tant, és un moviment de lluita per promou el canvi en les relacions socials mitjançant l'erradicació de les jerarquies i les desigualtats entre sexes.

Gerna Lerner, al llarg de la seva obra, reflexiona sobre com l'existència del patriarcat va fer aflorar la “consciència femenina” en diverses societats mundials des de fa segles. Tot i que molts autors assenyalen Guillemine de Bohèmia o Sor Juana Inés de la Cruz com les primeres dones feministes, de manera unànime, la crítica afirma que el Feminisme va començar-se a forjar a partir de la Revolució Francesa.

Olimpia de Gouges va promulgar la “Declaració dels drets de la dona i la ciutadana”, en la qual esgrimia que “els drets naturals de la dona” estaven “limitats per la tirania de l'home”, i considerava que aquesta situació s'havia de corregir. No obstant, malgrat els seus intents, va morir poc després guillotinata.

Anys més tard, Mary Wollstonecraft va escriure “Vindicació dels drets de la dona”, on advoca a favor de la igualtat de drets civils, polítics, laborals i educatius per a les dones.

Però, tot i aquestes petites escomeses, aquestes dones van ser silenciades, de manera que van buscar maneres més efectives de fer sentir la seva veu i van trobar la solució: assolir el dret a vot, ja que la seva participació en la presa de decisions polítiques seria la primera via per poder millorar la seva situació social, econòmica i jurídica.

D'aquesta manera, a partir de la segona meitat del segle XIX, les Sufragistes van aconseguir que, progressivament, les dones d'Estats Units i Anglaterra tinguessin dret a decidir. A partir dels anys vint-trenta del segle XX va sorgir el concepte “dona emancipada” com a conseqüència del fet que, durant les grans guerres, les dones van

ocupar els llocs de treball que habitualment eren desenvolupats per homes i van començar a poder viure per elles mateixes sense dependre de ningú.

L'any 1949 marca un abans i un després en el Feminisme: surt a la llum *El segon sexe*, de Simone de Beauvoir, en què va afirmar que el sexe biològic no determinava el comportament de les dones. Per a la filòsofa francesa la submissió femenina estava justificada a través de l'educació.

A partir dels anys 60 sorgeix una onada de Feminisme fruit de les polítiques liberals que es portaran a terme en aquells anys, a partir del qual es revisaran alguns dels conceptes com el Patriarcat, el rol de la dona en la família o la sexualitat amb la finalitat de redefinir-los, ja que les noves generacions es volien revoltar contra el model de família tradicional. Entre 1967 i 1975, Kate Miller va ser una de les grans impulsores de la nova onada feminista, que es va fer ressò entre el gran públic sota el lema "allò personal és polític".

41

En el Feminisme es parla de tres grans onades: la primera abraça des de la Il·lustració fins a la segona meitat del segle XIX; la segona, comprèn l'era de les sufragistes fins a la Primera Guerra Mundial; i la tercera, fins a l'any 2010.

És per això que actualment les noves feministes estan reivindicant la quarta onada, centrada en lluitar contra aquells que "volen coartar la llibertat de les dones", revoltant-se contra temes com la bretxa salarial, l'absència de drets per a les dones en algunes societats de tradició islàmica, el llenguatge discriminatori o el repartiment asimètric de les tasques de la llar.

A part d'aquest "mini" aparell teòric, aquest enllaç pot ser del vostre interès:

https://www.youtube.com/watch?v=9z_Fgb47Tyk

6. Les activitats anteriors us han proporcionat un seguit d'informacions mitjançant les quals heu pogut deduir quin ha estat el rol social de la dona en els dos últims segles.

La literatura, en certa manera, ha estat l'encarregada de donar-ne testimoni. Tot i això, cal que tingueu en compte que no totes les novel·les que estan protagonitzades per personatges femenins són feministes, ni totes les novel·les feministes estan protagonitzades exclusivament per dones.

Tot tenint en compte aquestes premisses, feu un **quadre conceptual** a través del qual pugueu destacar els trets principals que creieu que caracteritzen la literatura feminista. Després de tenir clars quins són els trets essencials d'aquesta literatura, **haureu de crear el vostre personatge femení**.

Per tal de fer-ho, haureu de desenvolupar la seva **descripció física** (prosopopeia) i la **descripció psicològica** (etopeia). Quan hagueu creat el vostre personatge, l'haureu de **contextualitzar en un temps històric determinat i en un espai** (real o imaginari). Per últim, haureu de construir l'esquelet d'una **trama** de la qual n'ha de ser la protagonista.

De manera que, com a producte final, haureu de generar un **microrelat** de com a màxim dues cares de foli en el qual s'expliqui la història d'una dona que compleixi les característiques de les dones que presenta la literatura feminista.

RESPOSTA: La primera part de l'activitat es pot contestar, en cas que sigui necessari, tot utilitzant el material que us presentem a continuació. Així que per tal de clarificar de quina manera poden caracteritzar la Literatura Feminista, us fem arribar aquesta petita explicació a tall d'aclariment. La segona part de l'activitat té una resposta oberta.

Avui dia, parlar obertament de Literatura Femenina i/o Feminista és entrar en terrenys pantanosos, ja que, tot i que hi ha autores que en

general veuen amb bons ulls aquesta nomenclatura, n'hi ha d'altres que la rebutgen de manera categòrica.

Malgrat que la crítica no s'ha manifestat de manera contundent a l'hora de parlar d'aquest fenomen, des d'aquestes pàgines intentarem aclarir aquesta qüestió, a partir del que –en bona part- diuen les veus autoritzades .

Algunes autores com Lucía Etxebarria opinen que existeix una literatura que parla obertament sobre el món de la dona, perquè tot i que tant homes com dones vivim experiències similars, per a Etxebarria “la nostra visió del món [...] està condicionada a ser diferent en funció del nostre gènere”, i per tant, “la literatura femenina emana de la nostra pròpia natura” en tant que som dones.

Per contra, Iris Zavala² afirma que “analitzar la literatura des del punt de vista de gènere no significa homologar una identitat sexual amb el seu sexe biològic” i d'igual manera, altres autores com Montserrat Roig³ opinen que la dona “malda per volar sola” per tant “un dels errors que pot cometre una escriptora és pidolar un lloc als mausoleus esmentats, perquè aleshores tot reclam es fa des del segon sexe, des del l'assumpció de ser “l'altre”, tot donant a entendre que “L'escriptura i el llenguatge es fan des del jo”.

Així doncs, tot i que l'etiqueta de literatura femenina ha estat refusada abastament, (i potser de raó no en falta), sí que caldria defensar el concepte de Literatura feminista entès en tant que es refereix a tota aquella obra literària que reivindica un conflicte de gènere, independentment del sexe biològic de la persona que la produeixi.

Per tant, dins d'aquesta categoria es podrien considerar totes creacions que:

- Critiquin el tancament a les dones d'espais socials i culturals.

² ZAVALA, Iris (1993), “Las formas y funciones de una teoría crítica feminista. Feminismo dialógico”, en *Breve historia feminista de la literatura española* . Vol. I. Teoría feminista: discursos y diferencia, Myriam Díaz-Diocaretz i Iris M. Zavala (coords.), Barcelona, Anthropos, pp. 27-76.

³ ROIG, Montserrat (1991), *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*, Barcelona, Edicions 62, pp. 66-67.

- *Analitzin i censurin la tirania del patriarcat i reflexionin sobre les mancances, imposicions i inconvenients contra els quals lluitem les dones com a conseqüència del simple fet de ser dones.*

- *Denunciïn el sexisme.*

- *Assenyalin la manca de conciliació familiar/laboral/personal en la vida de les dones.*

- *Informin sobre l'assetjament i la violència als que es veuen sotmeses moltes dones.*

- *Parlin de la pèrdua, per part de les dones, de la pròpia identitat i fins al punt d'arribar a considerar-se un col·lectiu silenciats i oprimit dins la societat patriarcal.*

- *Reivindiquin el dret de les dones a sentir plaer sexual.*

- *Considerin l'educació com a motor per crear individus iguals.*

- *Es refereixin a l'emancipació femenina.*

Per finalitzar, us deixem els següents enllaços a través dels quals podreu reunir un llistat dels que la crítica considera grans i nous clàssics de la Literatura Feminista:

<https://www.nationalgeographic.es/historia/2019/03/literatura-por-la-igualdad-5-grandes-libros-feministas>

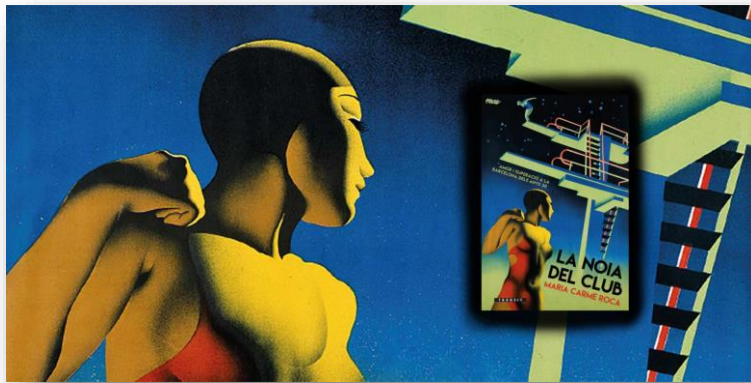
<https://llegirencatala.cat/llista-de-llibres-feministes/>

https://www.elnacional.cat/lallanca/ca/actualitat/llibres-feministes-que-tots-hauriem-de-llegir_362403_102.html

7. A la **portada de la novel·la** podem veure la silueta d'una noia ressaltada amb un vestit de bany de color vermell i, en segon pla, un doble trampolí en el qual hi ha una altra dona a punt de llançar-se de cap a una piscina. Els colors que hi predominen són el verd, el blau i el vermell.

Individualment o per grups, esbrineu **qui va dissenyar i quan la portada** de *La noia del club*, de quin tipus de composició es tracta i què ens volen suggerir aquests tres colors que hi predominen.

En acabar, amb l'ajut del professorat de Visual i Plàstica, **cerqueu altres obres similars** a la de la portada i de la seva mateixa època per tal de crear una exposició en la qual cada alumne de la classe proposi una coberta alternativa (portada i contraportada) per a la novel·la, tot tenint en compte la informació que us proporcionen el títol, el subtítol i la sinopsi del relat.

(Imatge extreta de <https://www.mcarmeroca.cat/>)

El disseny pot presentar-se tant en suport paper com en suport informàtic i es poden fer servir les tècniques que considereu necessàries, tant des del *collage*, fins al *Photoshop*, per exemple. L'única condició que ha de tenir la vostra obra és que es ceneixi a les característiques de l'estètica d'aquesta època.

RESPOSTA: La portada de la novel·la pertany a un cartell dissenyat per Josep Renau i Berenguer, un reconegut pintor, cartellista polític, fotomuntador i publicista valencià.

Renau va ser considerat com un dels grans pioners europeus dins del món del disseny gràfic, al mateix temps que va comprometre's

políticament amb el bàndol republicà, motiu pel qual la seva obra no consta dins del que podríem considerar cànnon estètic del Franquisme.

L'artista valencià va ser un dels introductors de l'estètica avantguardista i va estar molt influenciat pel futurisme, el dadaisme i el surrealisme, encara que el seu compromís polític va acostar-lo al fotomuntatge polític.

Aquest cartell va ser dissenyat per al *Balneario Las Arenas*, de València, un gran balneari amb piscines lluminoses situat a la Platja del Cabanyal, en el qual les famílies de la burgesia valenciana passaven el seu temps de lleure.

En el disseny de Renau, hi predominen bàsicament 3 colors: el blau, el vermell i el verd. Si interpretem aquestes tonalitats tot tenint present que la tria d'aquest cartell per part dels editors o l'autora pot tenir a veure amb la trama de la novel·la, podem deduir que el vermell en el cos de la dona respon a la feminitat, el trampolí verd pot ser un símbol de l'esperança i el fons blau, que pot ser llegit com el cel o el mar, poden ser un signe de la vida.

Per tant, en mirar aquest cartell, podem intuir que s'hi endevina el desig de llibertat d'una dona que està a punt per saltar a una nova vida, ja que la seguretat en ella mateixa la fa mestressa del seu destí, sense importar l'alçada del trampolí des d'on salti.

8. La novel·la que estem treballant es titula *La noia del club* i té com a subtítol el paràgraf "amor i superació a la Barcelona dels anys trenta". Tant el títol, com el **subtítol de la novel·la** són prou suggeridors com per intuir quina història s'amaga darrere la coberta. Així que activeu la vostra imaginació i entre tots els membres del grup-classe, després d'haver arribat a un consens, esbrineu **de què o de qui ens parlarà Maria Carme Roca**.

Un cop hagueu fet les vostres prediccions, aprofundi en aquestes qüestions per tal d'intentar clarificar el context històric en el qual es genera la trama de la novel·la.

- Com es concebia l'esport a la Barcelona dels anys trenta?
- Quina era la situació de l'esport femení en aquella època?
- Hi havia dones que es dediquessin a l'esport professionalment?
- Tenien les mateixes oportunitats que els homes?

RESPOSTA: L'esport no ha estat sempre present a les nostres vides. De fet, va arribar a Catalunya al tombant de segle, gràcies als contactes que molts burgesos mantenien amb famílies d'altres països estrangers.

47

Evidentment, en un principi, hi havia poca presència de dones, ja que només es limitaven a participar en algun partit de tennis o en activitats relacionades amb la natació. De la mateixa manera, la pràctica de l'esport per part de les classes populars també va ser bastant escassa a causa dels horaris laborals i la manca d'instal·lacions.

No obstant, aquesta situació va canviar a partir de dos fets de gran rellevància. Per una banda, tal i com afirma Daniel Justribó a *Feminitat, esport i cultura*, l'esclat de la Primera Guerra Mundial va propiciar que moltes dones comencessin a desenvolupar feines que fins al moment havien estat dutes a terme per homes. Per aquest motiu, van anar incorporant-se paulatinament a diverses disciplines, com és el cas de l'esport.

A Catalunya, hi havia dones esportistes, entre les quals podem destacar Trinitat Altaba, Pilar Bartolí, Mercè i Maria Dolors Castelltort, Ana María Martínez Sagi o Josefina Torrens. La novel·la encarna Josefina Torrens en el personatge de l'entrenadora de la Flora. Una esportista que va ser una destacada nedadora del Club Natació Barcelona. Es va proclamar campiona de Catalunya de 400 metres i va guanyar la travessia al port de Barcelona en el 1932.

Cal tenir en compte que, de manera generalitzada o popularitzada, les dones dels anys trenta no es dedicaven a l'esport professionalment i, evidentment, tampoc no tenien les mateixes oportunitats que els homes. A més a més, no podem parlar de professionalització de l'esport fins al moment de l'esclat definitiu dels mitjans de comunicació i de l'increment del temps de lleure. Aquests dos factors van provocar que l'esport es convertís en una font d'entreteniment com el cinema o el teatre.

Si bé, les dones van gaudir d'una certa llibertat a l'hora de triar quin esport podien fer, a partir de l'esclat de la Guerra Civil l'activitat física dirigida a les dones va orientar-se a "millorar les seves funcions com a mares i esposes" i les activitats esportives es van veure amenaçades per la moral de l'època, de manera que el Règim va fomentar una sèrie de patrons estètics que constrengien la feminitat.

Aquí teniu alguns enllaços que us poden ser d'interès.

https://ca.wikipedia.org/wiki/Hist%C3%B2ria_de_l%27esport_a_Catalunya

<https://www1.diba.cat/l1breria/pdf/48892.pdf>

https://elpais.com/ccaa/2013/07/03/quadern/1372882656_714484.html

9. En llegir la sinopsi de *La noia del club* que apareix a la contraportada, podeu apreciar que l'acció que es narra a la novel·la s'esdevé, a grans trets, en el període en el qual es va instaurar la Segona República.

Relacioneu els fets següents fets històrics amb l'any en el qual tenen lloc per tal que durant la lectura, tingueu clara la seqüència històrica en què es desenvolupa la trama:

Data	Fet històric
Abans de 1930	Vaga de La Canadenca Exposició Universal de Barcelona
1930	Legalització de la CNT
1931	Proclamació de la Segona República Aprovació del dret a vot de la dona a Espanya
1932	Aprovació de l'Estatut d'Autonomia
1933	Mort de Francesc Macià
1934	Proclamació de l'Estat català Arrest de Lluís Companys
1936	Olimpíada popular de Barcelona Esclat de la Guerra Civil Espanyola Exili dels primers intel·lectuals a França Mort dels germans Badia
Després de 1936	Assassinat del President Companys

10. Maria Carme Roca, l'autora de *La noia del Club*, és historiadora i filòloga, i des de l'any de publicació de la seva primera obra ha escrit una cinquantena de llibres. **Busqueu el títol** d'algunes d'elles i **classifiqueu-les en funció del destinatari** al qual van dirigides.

Quan les hagueu catalogat, feu un **gràfic de barres** o un **gràfic de sectors**, tot intentant determinar a quin tipus de públic destina la seva

obra Maria Carme Roca o quines són les temàtiques que hi predominen.

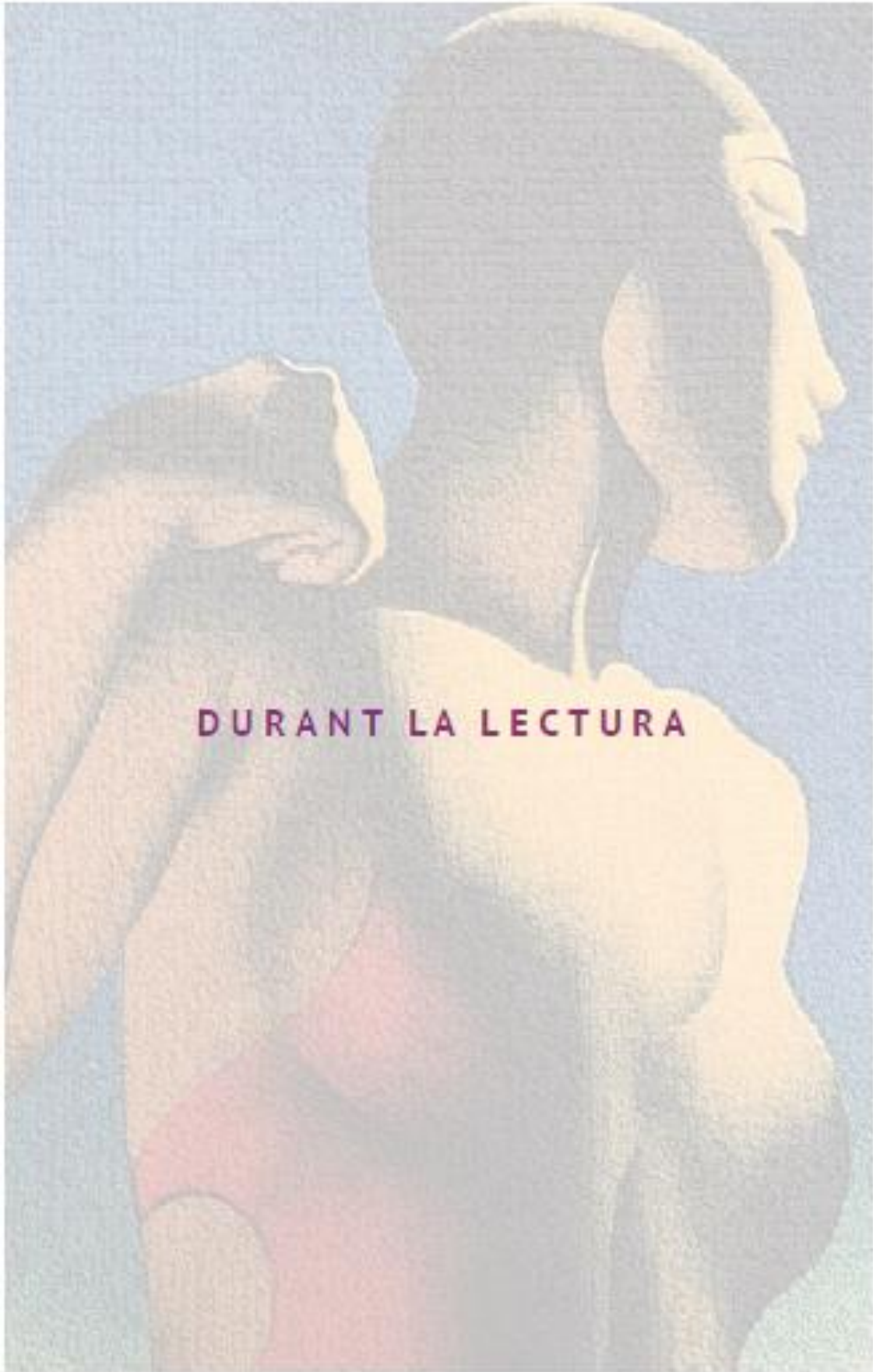
RESPOSTA: En aquesta activitat es pretén fer un recorregut per la prolífica obra de Maria Carme Roca. La idea és que els alumnes classifiquin la seva producció tot tenint en compte si va destinada a un públic infantil, adolescent o adult. No obstant, la classificació també es podria dur a terme tot atenent la temàtica de la seva obra o els gèneres literaris dels que fa ús habitualment.

Tota la informació relativa a l'autora de la novel·la la podeu cercar a:

<https://www.mcarmeroca.cat/>

Aquí en teniu una petita classificació:

Literatura Infantil	<i>Nora la petita campanera</i> <i>En punxetes fa troballes</i> <i>Quina bestiesa</i> <i>Els mitjons de l'ogre</i>
Novel·la Juvenil	<i>Selfies al cementiri</i> <i>La merla blava</i> <i>Dedica'm un poema encara que sigui teu</i> <i>Katalèpsis</i>
Novel·la per a adults	<i>El far</i> <i>La noia del club</i> <i>Abadesses i prioros a la Catalunya Medieval,</i> <i>Escollida pels déus</i>
Reculls	<i>Lletres blaves per l'autisme</i> <i>La solidaritat no degenera</i> <i>Elles també maten</i> <i>La piranya i altres narracions</i>

SOBRE L'ARGUMENT

1. Moltes vegades, quan mirem una pel·lícula, una sèrie o llegim un llibre, encara que la seva trama ens mantingui totalment enganxats, és molt difícil recordar de manera detallada què els passa a determinats personatges en diverses situacions que han d'afrontar.

De manera que, tot i que molts de nosaltres tenim present que Lord Voldemort va assassinar els pares de Harry Potter amb l'objectiu de fer-se amb el control del món màgic, moltes vegades oblidem detalls concrets, com per exemple, en quina data es va produir la mort dels Potter.

És per aquest motiu que, per recordar l'argument de *La noia del club*, us proposem que **feu un diari de lectura**, on anotareu tot allò que pugueu extreure de la novel·la. Així doncs, el vostre diari pot contenir dades tan bàsiques com l'argument de cadascun dels capítols, fragments que us cridin l'atenció per diversos motius, els nom de bars, botigues o carrers pels quals circulin els personatges, o fins i tot pot recollir les dates històriques o aquelles que tenen a veure amb algun fet ocorregut a la nostra protagonista.

Per fer la vostra lectura més fàcil, **podeu anar assenyalant** amb fulls marcadors de colors, subratlladors o amb qualsevol mètode que creieu pertinent **tot allò que us pugui ser útil** per registrar què els passa als protagonistes de *La noia del club*, on es troben o què senten.

El vostre diari pot tenir **diversos formats**: el podeu escriure en una llibreta on aneu fent anotacions de manera informal a mesura que llegiu, podeu enregistrar-lo en *podcasts* o, per contra, podeu seguir un esquema més sistematitzat, com el que us proposem a continuació:

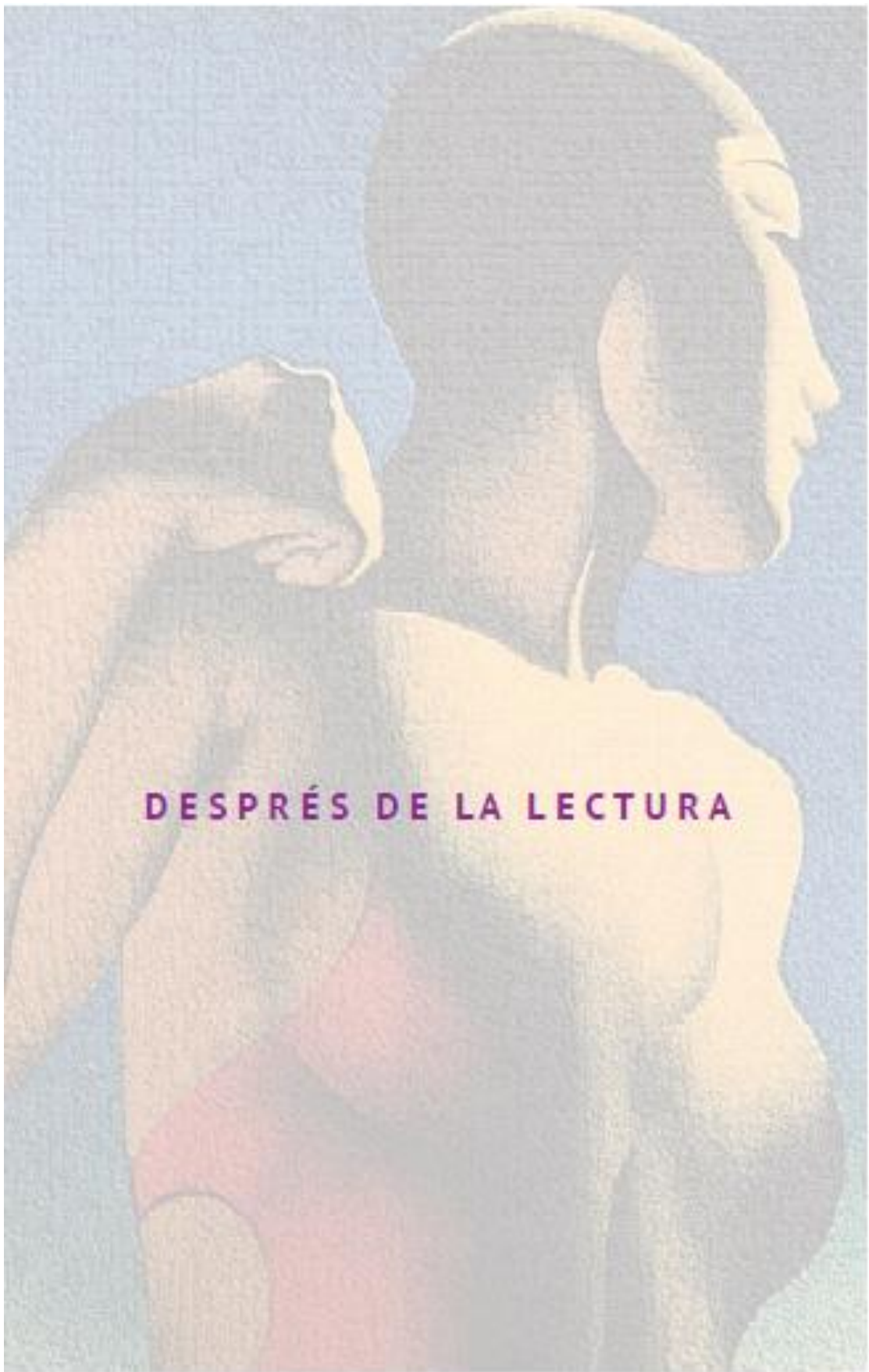
Argument

Personatges

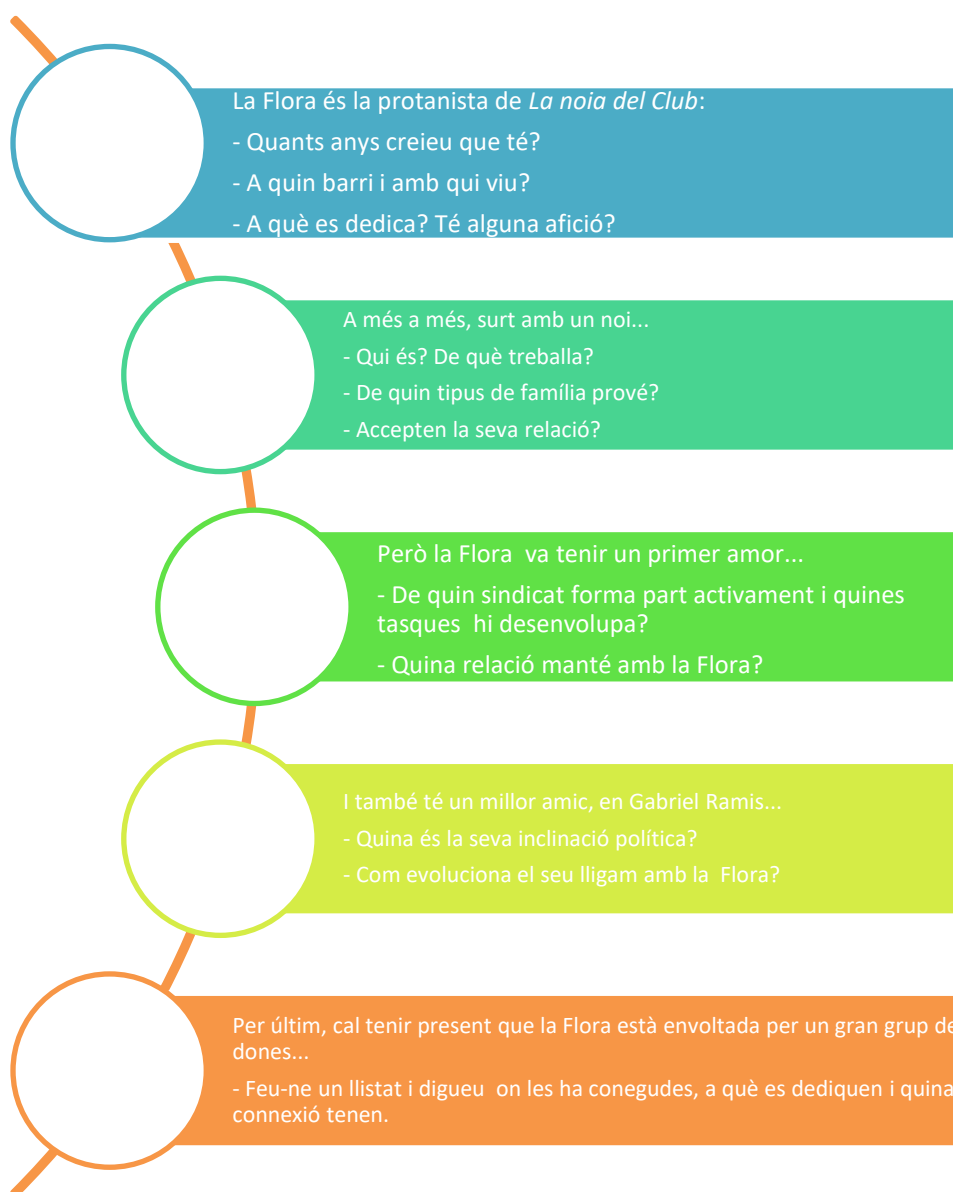
Dates a recordar

Paraules que no conec

RESPOSTA OBERTA

1. Contesteu les preguntes següents, a partir de les quals podreu fer-vos una idea dels principals moments que conformen la columna vertebral de l'argument de *La noia del club*:

Bloc 1: La Flora és una noia que està al voltant de la vintena que viu amb els seus pares i la seva tieta Rosina al Poble-Sec. Al llarg de la novel·la tindrà dues feines, la segona d'elles serà la més important, ja que li permetrà compatibilitzar la seva vida laboral amb la natació, la seva gran passió.

Bloc 2: La Flora surt amb el Romà, un advocat de casa bona que treballa en el bufet del seu pare. Els pares del Romà no accepten la relació que tenen, ja que pensen que la Flora vol aprofitar-se de la fortuna del seu fill. És per aquest motiu que faran l'impossible perquè no puguin sortir junts.

Bloc 3: El primer amor de la Flora va ser el Jesús, un noi del seu barri que va tenir una infantesa desgraciada a causa de la família del Romà. És per aquest motiu que no dubtarà a formar part del grup de persones que atempten contra el seu pare. Per al Jesús, la mort del pare del Romà és una petita venjança.

En Jesús és un noi violent, fruit de l'ambient en què s'ha criat i de la infantesa que ha tingut. Guarda un cert ressentiment contra les classes dirigents pel tracte que va rebre el seu pare com a treballador, motiu pel qual decideix militar a la FAI. Així doncs, veiem que en Jesús s'ha convertit en un home sense escrúpols.

A més a més, amb la Flora manté una relació tensa, ja que ell farà mans i mànigues per recuperar el seu amor, però no entén que la Flora ha canviat i que per aquest motiu no vol tenir-hi cap mena de tracte. Al llarg de l'obra, en Jesús assetja la Flora: el moment culminant es produeix quan ell la persegueix i per fugir, la Flora decidirà llançar-se al mar.

Al final de la novel·la, en Jesús mor a causa de la trampa amb la qual pretenia desfer-se d'en Romà.

Bloc 4: El Gabriel és el millor amic de la Flora. Han crescut junts al barri i tot i que ell està perdudament enamorat d'ella, la Flora el considera com un germà. A l'inici, el Gabriel serà un còmplice de la Flora i la recolza en totes les decisions que pren, però a mesura que la trama avança, ell es veu amb cor de mostrar-li els seus sentiments. Des d'aquest moment, la seva relació canvia.

En un principi, la Flora no es sent còmoda amb la reacció que ha tingut el seu amic, però poc a poc entén la seva posició, ja que, gràcies a ell, les escomeses del Jesús quedaran una mica neutralitzades.

Pel que fa a les seves inclinacions polítiques, cal destacar que és militant de la CNT: en Gabriel creu que és necessari un canvi en el sistema polític i social. Tot i així, és del parer que, per aconseguir-ho, no cal fer vessar sang.

Bloc 5: Entre les dones que envolten la Flora, podem destacar la Irene Polo, reconeguda periodista i amiga de la infantesa; la Josefina, entrenadora de la Flora i fundadora del club on neda; la Rosa Arquimbau, escriptora i periodista que la Flora coneix a través de la Irene; i la tieta Rosina, companya de sortides i confidències de la Flora.

2. La noia del club és una novel·la formada per 42 capítols, relativament curts, a partir dels quals Maria Carme Roca ens fa arribar, en petites dosis, una part de la història del nostre país a la dècada dels anys trenta del segle XX. I és per aquest motiu que el personatge de la Flora serveix com a pretext per descobrir-nos les diverses cares que conformen aquesta crònica.

Així doncs, podeu veure que el fet que la Flora sigui l'eix central de la novel·la permet a l'autora apropar-nos fins a diferents esdeveniments. Així doncs, s'observa com la **trama de la narració** està estructurada en els blocs següents:

La Flora i la família

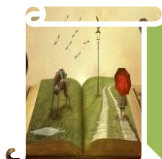
La Flora i els nois

La Flora i les altres dones

La Flora i l'activitat
esportiva

La Flora i l'activitat
cultural

La Flora i
l'autoconeixement

Classifiqueu els capítols de la novel·la en funció de la seva temàtica. N'hi ha algun que no atengui aquests paràmetres? En cas que així sigui, inventeu-vos una categoria sota la qual el pugueu ordenar.

RESPOSTA: Hi ha molts capítols que es poden classificar des de diferents punts de vista. Tot i això, cal fer notar que tots aquells capítols relacionats amb el Romà, el Jesús o el Gabriel en els quals se'ns acosta a una trama pròpia de cadascun d'ells estan recollits en l'apartat 2.

1. La Flora i la família: 1, 6 13, 14, 33, 37.
2. La Flora i els nois:2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 29,30, 31, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42.
3. La Flora i les altres dones: 5, 9, 10, 13, 17, 21, 27, 36, 37, 38.
4. La Flora i l'esport:3, 11, 16, 17, 23, 24, 38.

SOBRE ELS PERSONATGES

3. La narració ens explica fets reals o imaginaris que li succeeixen a un personatge. *La noia del club* ens conta com la Flora s'haurà d'enfrontar a diverses experiències per aconseguir ser feliç vivint com ella vol i no com se suposa que hauria de viure.

Així doncs, mentre llegim *La noia del club* podem apreciar clarament que la Flora és el personatge que porta el pes de la novel·la i, per tant, n'és la protagonista. Però no cal perdre de vista que també hi intervenen molts altres personatges que aniran assumint diferents rols.

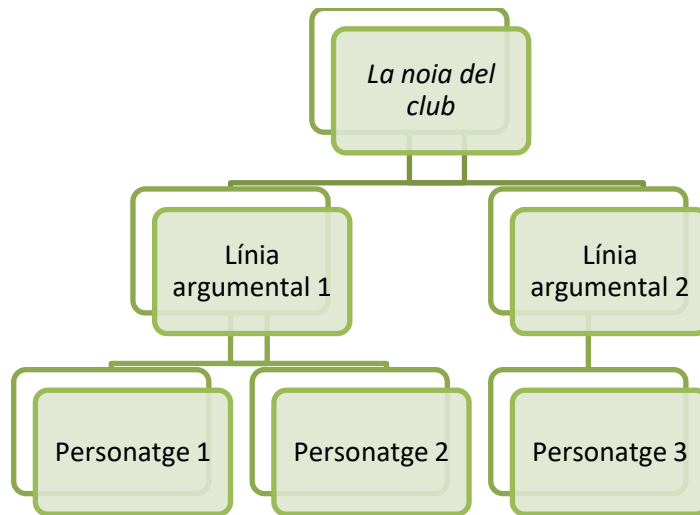
Dit això, podem determinar que en una novel·la apareixen diferents tipus de personatges, que podrem descriure tot considerant si són principals o secundaris, en funció de si mouen la història, o proporcionen ingredients al conflicte, o si, per contra, contribueixen a crear un escenari versemblant. Els personatges també poden ser plans o rodons, tot depenent si són caracteritzats a través de petites pinzellades, o bé si són descrits en profunditat. Per últim, els personatges es poden classificar com a dinàmics o estàtics si tenim en compte si el seu caràcter canvia o no al llarg de la narració.

Maria Carme Roca ens ofereix una **extensa galeria de personatges** a *La noia del club*, per això us **proposem que els classifiqueu** en acabar la vostra lectura, amb l'objectiu **d'esbrinar quins són els personatges més rellevants de la novel·la**.

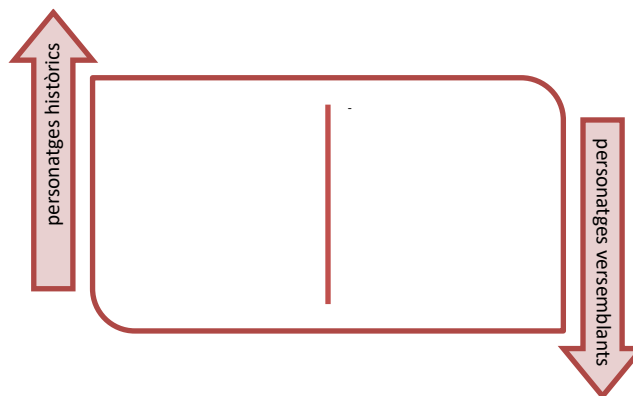
Personatges						
Segons el seu pes en l'acció			Segons la seva caracterització		Segons la seva evolució	
Principal		Secundari	Pla	Rodó	Dinàmic	Estàtic
Protago-nista	Antago-nista					
		Irene	Romà	Flora	Flora	Romà
		Anna	Jesús		Gabriel	Jesús
Flora / Roma	Jesús Gabriel	Rosa	Gabriel			Irene
		Josefina	Irene			Família de la Flora
		Família de la Flora	Rosa			Família del Romà
		Família del Romà	Família de la Flora			...
			Família del Romà			
			...			

4. Durant la vostra lectura, podeu constatar que *La noia del club* és una història formada per diverses trames en què hi apareixen els diversos personatges que tenen relació amb la Flora o que interactuen amb ella indirectament, però serveixen per donar consistència a la història per tal de fer-la versemblant.

Destrieu cadascuna de les línies argumentals de la novel·la en què figuren els personatges més rellevants de tots els que heu classificat a l'activitat anterior i **ompliu un quadre** similar a aquest que us oferim a l'exemple, en el qual pugueu fer un seguiment dels esdeveniments més rellevants de les diferents trames que conformen la narració i els personatges que les protagonitzen:

Un cop tingueu separades cadascuna de les trames amb els seus corresponents personatges, **feu una fitxa de cadascun d'ells** amb l'objectiu d'esbrinar quins són versemblants, és a dir, caràcters creats per Maria Carme Roca que podrien ser reals, i quins són històrics. Finalment, **classifiqueu-los segons la seva naturalesa**.

RESPOSTA: A *La noia del club*, s'hi entrellacen diferents línies argumentals en les quals intervenen diversos personatges. Per una banda, tenim les trames principals, que són aquelles que estan protagonitzades pels protagonistes de la novel·la i els seus antagonistes, i per l'altra, les trames protagonitzades per la resta de personatges que confegeixen la història. Així doncs, tot i que la resposta a aquesta pregunta podria ser semioberta, des d'aquí proposem una clau de correcció:

Línia argumental 1: Història de la Flora com a esportista, en la qual se'ns expliquen els seus èxits i derrotes com a nedadora, així com els sacrificis que fa per poder seguir practicant la seva gran passió.

Línia argumental 2: Romanç entre la Flora i el Romà (surten junts, ho deixen, assassinen el pare d'en Romà, el Romà sospita de la Flora, s'aclareix la situació, tornen a estar junts, marxa a París, el Romà s'assabenta de la trampa que li ha preparat la família, torna, es casen, esclata la guerra i fugen).

Línia argumental 3: Relació entre la Flora, el Jesús i el Gabriel. Les relacions amb el seu ex nòvio i el seu millor amic s'intoxiquen a partir de la gelosia que en Romà desperta en els dos xicots.

Línia argumental 4: Lligam entre en Jesús i la família d'en Romà. En Jesús té dues raons per voler desfer-se d'en Romà: perquè el seu pare va servir la seva família i considera que no el van tractar prou bé, i perquè és el xicot de la noia que estima.

Línia argumental 5: Amistat entre la Flora, la Irene i altres dones. Gràcies a la Irene, la Flora coneixerà un grup divers de gent, entre ells Avel·lí Artís-Gener, Tísner, amb els quals sortirà de tant en tant. Arribat un punt de la novel·la, la Flora els adverteix que han de fugir si no volen acabar malament.

Quant als personatges, podem veure que, per una banda, trobem personatges històrics, com ara la Josefina Torrents i l'Enriqueta Sèculi, esportistes i dirigents del club on milita la Flora i intel·lectuals de l'època, com la Irene Polo, l'Anna Murià, la Rosa Arquimbau o en Tísner. Per una altra banda, tenim els personatges versemblants (creats per Roca) com la Flora i la seva família, el Romà i la seva família, el Jesús o en Gabriel.

SOBRE L'ESTRUCTURA

5. *La noia del club* és una novel·la que presenta una estructura lineal, és a dir, els fets són contats per un narrador en l'ordre cronològic en què succeeixen. Així doncs, partint d'aquesta premissa, **organitzeu**, tot col·locant un número al costat, **aquests fragments en l'ordre que passen i cerqueu en quin capítol s'ubiquen**.

CAPÍTOL	FRAGMENT
CAPÍTOL 12	-Recordes que fa un any els meus pares van patir un assalt a casa? -I tant, que me'n recordo. -Em sap greu, però crec que la Flora hi està al darrere.
CAPÍTOL 22	La Flora va pensar que hauria tingut certa gràcia perdre la virginitat en un cementiri. L'amor i la mort sovint van de bracet.
CAPÍTOL 3	...L'enhorabona, la CNT ha estat legalitzada, deus estar content. -A veure si tota la lluita serveix per enderrocar la monarquia.
CAPÍTOL 34	Darrerament, per què la Flora no li contestava quan li trucava per telèfon? Per què en Gabriel li deia sempre que no hi era.
CAPÍTOL 7	No es podien permetre d'anar-hi cada dia, a la Criolla, perquè l'endemà havien de treballar, però encara eren joves i sovint l'empenta suplia el cansament.
CAPÍTOL 21	Escolta'm, que pateixo per tu...Que en Gabriel m'ha dit que els de la FAI estan molt molestos amb tot el que escrius.
CAPÍTOL 37	Perquè no t'estimo, Gabriel, és a dir, sí, molt però com a amic.
CAPÍTOL 18	-No, Romà, escolta'm tu a mi primer. Que et quedi ben clar que la meva estimada amiga, la Irene Polo, no és la meva nòvia.
CAPÍTOL 32	Aniria a París. Tenia l'adreça, una adreça en la qual, per indicació d'en Romà, no posava mai el remitent.
CAPÍTOL 2	-El concurs de la reina dels banys s'ha suspès- va dir ella canviant de conversa.
CAPÍTOL 15	-Cal fer vessar sang -va afegir en Jesús-, que corri la sang com ho fan les bicicletes.
CAPÍTOL 5	-La Josefina m'ha dit que m'adreci a tu, que potser el Femení em podria ajudar a trobar feina, alguna que sigui més compatible amb l'entrenament.
CAPÍTOL 42	La Flora volia marxar però li dolia fer-ho pels pares, encara que ells li havien dit que no patissin, que es quedarien més tranquils si ella i en Romà se n'anaven.
CAPÍTOL 26	Tot el barri estava il·lusionat pel concurs de ball que estava previst que es celebrés al Teatre Olympia.
CAPÍTOL 40	Un primer tret a la cama va fer caure de genolls en Romà. -Així et vull, malparit, de genolls.

Un cop ordenats tots els fragments, **traceu un eix cronològic** i determineu quins fets corresponen al plantejament, és a dir, la part de la narració en la qual se'ns presenten els personatges, el temps i l'espai; el nus o moment en el qual es desencadena el conflicte de la trama; i el desenllaç, en el qual en conflicte es tanca o pot deixar-se obert de manera permanent.

RESPOSTA: *La noia del club* té una estructura lineal dividida en tres parts. El plantejament comprèn els capítols de l'1 al 9. En aquesta primera part de la novel·la se'ns presenten la Flora i el Romà i les seves famílies. La Flora treballa, però també es dedica a la natació, motiu pel qual vol presentar-se al concurs organitzat per la revista *Imatges* "La reina dels banys". Surt amb en Romà, un jove advocat de casa bona, amb qui en principi són feliços, però ella, decidida a fer carrera en l'esport, deixa la relació amb el seu xicot.

Mentre la Flora està plenament concentrada en la piscina, la família del Romà comença a tenir problemes després que uns desconeguts entrin a la seva casa del carrer Aribau. En Romà sospita que la Flora ha tingut alguna cosa a veure amb l'incident que ha tingut la seva família, i es a partir d'aquest moment que els seus camins es comencen a separar.

El nus és la part més extensa de la novel·la i abraça dels capítols 10 al 32. En aquest tram de la novel·la, veiem com la Flora comença a esdevenir una dona lliure: coneixerà alguns dels que esdevindran grans intel·lectuals de l'època, trobarà una feina nova i s'entregarà a la natació, però en Jesús, el seu primer xicot, la comença a assetjar.

Al mateix temps, en Romà ha refet la seva vida tot i que continua estant enamorat d'ella. Un dia llegeix al diari que el pare d'en Romà ha mort i decideix anar al cementiri, on es retrobarà amb el Romà i el

seu amor. Quan en Jesús s'assabenta que tornen a estar junts, l'espera després d'un entrenament amb la intenció d'abusar d'ella. La Flora, després d'una cursa infernal mar a través, aconsegueix escapar, però cau malalta i ha de deixar l'esport.

El Jesús va a la presó i ella, quan es recupera, comença a fer vida normal: no anirà a treballar i sortirà amb la tieta i les amigues i segueix festejant amb el Romà, a qui la seva família enganya perquè marxi a París amb la finalitat de separar-lo de la Flora. El jove passa més temps a París del que tenia previst fins que la Flora decideix anar-lo a veure.

El desenllaç de la narració, igual com el plantejament, té nou capítols. En aquesta part veiem que després de la mort de la tieta Rosina, la Flora no pot anar a París, i és en aquest moment que el noi s'adona que la seva família ha volgut mantenir-lo lluny de la seva estimada. Per aquest motiu, en Romà torna a Barcelona per demanar-li matrimoni a la Flora, al mateix temps que el Gabriel, el seu amic de la infantesa, també ho fa. Malgrat tenir en Gabriel i en Jesús voltant-la, la Flora sap a qui vol escollir.

En efecte, en Jesús després d'haver sortit de la presó continua jugant al gat i a la rata amb en Romà i la Flora fins que al final mor en un accident de moto després de ferir el Romà. Passat un temps de convalescència, el noi es recupera i finalment es casen. Quan esclata la guerra, però, decideixen exiliar-se i malgrat que la Flora no vol deixar sols els seus pares, marxen a viure a Marsella.

Per fer la segona part de l'activitat en la qual els alumnes han de traçar un eix cronològic, podeu fer servir *Timeline* o alguna de les opcions que se us ofereixen en aquest enllaç:

<https://www.ispringsolutions.com/blog/top-10-free-and-paid-interactive-timeline-makers>

6. Al capítol 8, la **veu narrativa**, en referència als pares d'en Romà, afirma que "mai no havien estat enamorats". Els Puig havien estat un matrimoni d'interès mitjançant el qual en Pere Puig podia tapar les seves tendències sexuals per tal de protegir el seu estatus.

En Romà, malgrat no conèixer els *affairs* del seu pare, se n'adona des de bon principi, i és per aquest motiu que lluitarà per l'amor de la Flora, ja que sap que és l'única persona que el pot salvar dels codis socials de la burgesia.

No obstant, fins que no arriben a estar junts, la Flora i el Romà es troben amb diversos entrebancs que s'interposen entre els dos i no els permeten viure la seva relació d'una manera plena.

Un dels obstacles amb què toparan serà amb la mateixa Flora. La protagonista de *La noia del club* és una dona moderna i independent que s'envolta d'un seguit de dones que li han fet trencar amb molts dels estereotips amb els quals ella ha crescut. Per això, en un moment determinat, decideix trencar amb el Romà perquè no vol tenir cap promès que li marqui les regles del joc, ja que vol ser ella qui ho faci.

Però en el tancament de la novel·la, podem veure que tot i que el personatge de la Flora apuntava inicialment en una direcció, el desenllaç acaba esdevenint un conte de fades. Així doncs, us proposem que **reescriu el final** de *La noia del club* tot apuntant **resolucions alternatives** a la trama presentada per Maria Carme Roca, en les quals la Flora no acabi feliçment emparellada amb el Romà Puig.

RESPOSTA OBERTA: L'alumnat pot reescriure el desenllaç de la novel·la de la manera que desitgi sense importar el punt de vista narratiu que faci servir, el temps verbal o l'espai que acabi emprant.

La importància d'aquesta activitat rau en la possibilitat de plantejar un desenllaç que no s'adigui a les expectatives habituals del lector i que trenqui amb el clixé promogut, entre d'altres, per la indústria de Hollywood.

SOBRE EL PUNT DE VISTA NARRATIU

7. La narració és aquella tipologia textual mitjançant la qual es contenen una sèrie de fets o accions reals o imaginàries que li esdevenen a un personatge en un temps i un espai determinats. Aquests ens arriben per mitjà d'un narrador que pot participar en el desenvolupament dels fets explicats i per tant, és intern, o un que no ho fa, i és extern. Partint d'aquesta informació us **plantejem dos reptes**:

En primer lloc, penseu **quin tipus de narrador creieu que filtra la trama de la novel·la** i decideu si *La noia del club* se'n narra des d'un **punt de vista intern o extern**. Després d'haver arribat a alguna conclusió sobre el tipus de narrador utilitzat en el relat, **llegiu atentament el fragment** que se us mostra a continuació i, partint de la graella que se us presenta més endavant, **deduïu quines marques o recursos** usa Maria Carme Roca per fer avançar la trama i **ompliu els quadres que teniu a continuació**:

Astúcia, vine al meu encontre, m'has d'ajudar, es repetia la Flora.

El tenia al damunt, li va clavar un cop de puny a la cara mentre la immobilitzava de braços i amb el pes de les pròpies cames impedia l'alliberament de les de la Flora.

-Ara sabràs qui soc, porca!

Però en Jesús no havia d'haver deixat el braç per abaixar-se els pantalons, perquè la Flora, tot i que enterbolida encara pel cop, va agafar un grapat de sorra i la hi va llançar als ulls.

Va sorgir l'efecte esperat: la coïssor insofrible i la tos sobtada, perquè també li havia entrat sorra per la boca, van fer que afluixés.

Era la seva oportunitat. La Flora la va aprofitar aixecant-se d'un bot i, corrents, es va endinsar al mar. Amb unes quantes braçades ja va ser lluny d'en Jesús que, impotent, cridava des de la sorra.

-T'agafaré, no ho dubtis, que t'agafaré!- li va semblar escoltar.

Atiada amb l'únic objectiu de fugir, la Flora va nedar mar endins sense ser conscient de com s'allunyava.

Tal vegada va ser la densitat de l'aigua el que tot d'una la va alertar. S'aturà enmig de la immensitat negra d'una nit sense lluna. Basarda. El cor li batejava de pressa i s'obligà a reconduir el panteix fent respiracions profundes. Ja més calmada, tot surant a l'aigua, va albirar el litoral, una fina línia de llum. Tenia fred.

Cap vaixell, cap barca, res ni ningú a qui pogués demanar ajuda. Estava sola.

Fragment extret del capítol 23 (pg. 138)

Temps verbals

Persona i nombre

Adverbis i locucions
adverbials

Després d'haver analitzat les característiques del text narratiu, **reescriu el fragment anterior**, tot continuant el text que se us presenta a continuació. Com és la veu narrativa d'aquest nou text? Destrieu quins són els trets distintius del text resultant, tot utilitzant la graella que heu emprat anteriorment.

Astúcia, vine al meu encontre, m'has d'ajudar, em repetia un i altre cop...

El tenia al damunt, i li vaig clavar un cop de puny a la cara mentre m'immobilitzava de braços i amb el pes de les pròpies cames impedia que n'alliberés les meves.

Ell va cridar-me que era una porca i que sabia qui era, però quan va deixar el braç per abaixar-se els pantalons, tot i que encara estava enterbolida pel cop, vaig agafar un grapat de sorra i la hi vaig llançar als ulls.

La meva maniobra va sorgir l'efecte esperat: la coïssor insofrible i la tos sobtada, perquè també li va entrar sorra per la boca, van fer que afluixés.

Era la meva oportunitat i la vaig aprofitar aixecant-me d'un bot i, corrents, em vaig endinsar al mar i amb unes quantes braçades ja vaig ser lluny d'en Jesús que, impotent, cridava des de la sorra dient que no dubtés que m'acabaria agafant. Com que el meu únic objectiu era fugir, vaig nedar mar endins sense ser conscient de com m'allunyava.

Tal vegada va ser la densitat de l'aigua el que tot d'una em va alertar i em vaig aturar enmig de la immensitat negra d'una nit sense lluna que feia basarda. El cor em batejava de pressa i em vaig obligar a reconduir el panteix fent respiracions profundes. Ja més calmada, tot surant a l'aigua, vaig albirar el litoral, una fina línia de llum. Tenia fred. Cap vaixell, cap barca, res ni ningú a qui pogués demanar ajuda. Estava sola.

SOBRE EL LLENGUATGE

8. La novel·la *La noia del club* té com a protagonista la Flora, una dona intel·ligent, independent i emancipada que s'emmiralla en el model de dona que promouen revistes *La dona catalana* o *Vogue*, revistes que

a principis del segle XX, a la seva manera, mostraven en què havia de consistir el paradigma del que ara en diríem “dona apoderada”.

Aquestes publicacions eren destinades a dones modernes que treballaven, llegien, s'interessaven per l'art o vestien pantalons. Així doncs, podem observar com el relat ens acostava a la vida d'aquestes precursoras que, com la Flora, van voler lluitar per un

món en el qual regnés la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Tot i això, podem veure com al llarg de la narració la voluntat d'aquestes dones és interceptada per conductes atàviques dels homes que les envolten (i en algunes ocasions d'unes quantes dones també), mitjançant les quals es perpetua l'ombra d'aquest gran monstre que és el patriarcat.

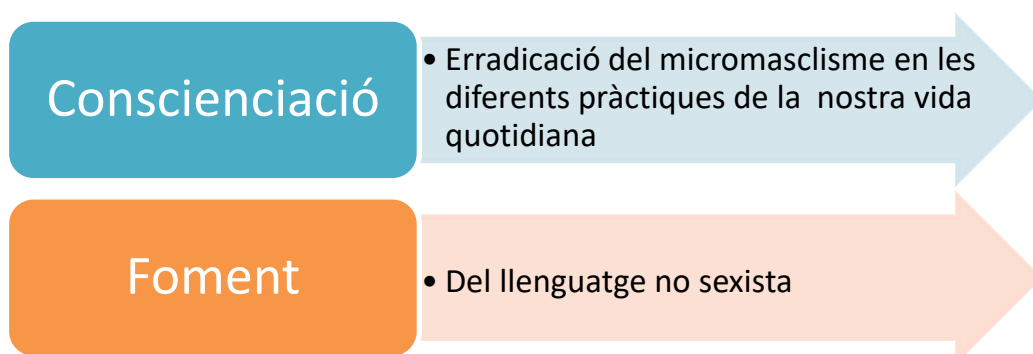
En efecte, al llarg de la narració s'observen **actes de micromasclisme** que, tal i com va definir-los Luis Bonino Méndez, són “subtils i imperceptibles maniobres i estratègies d'exercici del poder del domini masculí en allò que és quotidià, que atempten en diversos graus contra l'autonomia femenina”. Per tant, podem veure que és una conducta normalitzada, invisible i no violenta a través de la qual els homes imposen la seva suposada superioritat davant la dona fins al punt que poden arribar a privar-la de llibertat i dignitat.

En llegir la novel·la de Maria Carme Roca, observareu que, al llarg del relat, molts personatges, tant masculins com femenins, fan palesa aquest tipus de conducta típica d'aquesta primera meitat del segle XX.

Busqueu fragments en els quals detecteu indicis de micromasclisme i analitzeu el contingut de cadascuna d'aquestes situacions comunicatives, tot tenint en compte els aspectes que s'esmenten en l'exemple següent:

Un cop tingueu localitzats i analitzats els fragments que més us hagin cridat l'atenció, en grups mixtos de quatre components, **ideeu una campanya publicitària** que haurà d'anar orientada en dues direccions:

Posteriorment, **podeu penjar els eslògans, tríptics o flyers resultants** d'aquest exercici en diversos espais del centre o a la classe.

RESPOSTA OBERTA: Al llarg de la novel·la, trobem diversos fragments mitjançant els quals es deixa entreveure el micromasclisme imperant en la societat de l'època. Aquesta actitud no era exclusiva d'un home cap a una dona sinó que també es produïa entre dones. Aquí teniu dos exemples d'aquest tipus de conducta a partir del que podeu començar a treballar:

- “– És la meuca d'en Sagarra- va dir sense embuts”. La Flora en una conversa sentirà l'Anna Murià parlant sobre la Rosa Arquimbau. (CAPÍTOL 17, Pàg. 103).
- “Va somriure de pensar què hauria dit el seu pare si l'hagués vist sense roba. Ell, que s'escandalitzava que es pogués lluir banyador, mareta meva, què hauria dit si l'hagués vist com el mateix dia que va néixer.” El narrador ens explica com s'hagués sentit el pare de la Flora en veure-la d'aquella manera i en aquella situació. (CAPÍTOL 22, pàg 129).

Pel que fa la segona part de l'activitat, la resposta és oberta. La idea és que segueixin les orientacions que se'ls donen: conscienciar sobre l'erradicació del (micro)masclisme i fomentar el llenguatge inclusiu. L'alumnat pot crear la campanya publicitària en el format que més els agradi i utilitzant tots aquells materials que els semblin convenients.

9. Maria Carme Roca va titular la seva novel·la *La noia del club*, i en la mateixa portada podem veure com aquest títol va acompanyat d'un petit subtítol en el qual se'ns indica en quin període històric i en quin lloc s'esdevé la trama del relat.

En efecte, *La noia del club* és una història “d'amor i superació” que té com a escenari la Barcelona dels anys trenta del segle XX. Per tant, podem veure com des de bon principi tenim indicis que ens fan veure que la nostra novel·la es desenvolupa en un temps intern o històric determinat en un espai real que en alguns moments pot convertir-se en simbòlic, és a dir, un espai que adquireix una dimensió més enllà d'ell mateix perquè està associat a la memòria i/o la vivència personal.

Al llarg de la vostra lectura, heu fet servir diversos mètodes per registrar les informacions més rellevants de la novel·la. Amb ajuda de les vostres anotacions, **busqueu els carrers, places o espais que vagin apareixent** i esbrineu quins tenen un valor merament locatiu i quins han adquirit una càrrega simbòlica per a algun dels personatges.

Finalitzada aquesta tasca cerqueu fotografies dels anys trenta en les quals apareguin aquests emplaçaments i **organitzeu una visita a la ciutat de Barcelona** amb la finalitat de fer una **ruta pels escenaris més significatius del relat**. Mentre passegeu per la Ciutat Comtal, de manera individual **cerqueu algunes de les localitzacions** de les que teniu una fotografia antiga i feu-ne una altra amb el mateix angle i enquadrament que té la que heu trobat.

Un cop tingueu les dues imatges, enganxeu-les en un DIN A3 l'una al costat de l'altra. Finalment, recolliu totes les làmines dels membres de la classe i repartiu-les de manera aleatòria. Així que tots tingueu la làmina que ha fet un dels vostres companys, **haureu de buscar almenys set diferències entre una fotografia i l'altra**.

Al final de sessió, haureu de fer una **posada en comú** a partir de la qual us pugueu fer una idea aproximada de com era la Barcelona dels anys trenta.

PER APROFUNDIR-HI UNA MICA MÉS

1. *La noia del club* ens narra la història de la Flora, una noia d'una vintena d'anys que té com a objectiu dedicar-se a la natació de manera professional.

Cerqueu informació sobre esportistes d'elit de principis del segle XX i entrevistes a nedadores com Mireia Belmonte, Érica Villaécija, Gemma Mengual o Ona Carbonell. Quins mètodes d'entrenament han de seguir aquest tipus d'esportistes? Han de cuidar la seva dieta? Quines exigències els suposa el fet de ser esportistes d'alt rendiment? Com treballen per arribar a les Olimpíades?

Feu una comparativa mitjançant un quadre a través del qual pugueu copsar com afronten una mateixa disciplina com és la natació les esportistes de diferents èpoques. Quines semblances i quines diferències trobeu? Quin paper juga la dona en l'esport professional?

RESPOSTA: Al llarg de la novel·la podem veure com Maria Carme Roca va citant diversos espais de la ciutat de Barcelona. Alguns d'ells ens serviran com a punts de referència per situar l'acció. Així ho podem veure quan parla de la zona del Poble-Sec, del Carrer Aribau, del carrer Casp (Teatre *Novedades*) o de la Rambla (Bar *Núria*); mentre alguns altres adquireixen una connotació simbòlica, com ara la platja de la Barceloneta, els clubs en què milita la Flora, el mar o el lloc on estan atracades les *Golondrines*.

Pel que fa la segona part de l'activitat, la resposta està determinada per la ruta que facin els alumnes o per les fotografies que triïn (en cas que siguin de Barcelona i puguin fer-les sense necessitat d'organitzar una visita per la ciutat de manera específica).

	Nedadores s. XX	Nedadores s. XXI
Hores d'entrenament	No podien entrenar tantes hores, ja que majoritàriament no existia l'esport professional i s'exercitaven després de treballar.	A partir de 8
Instal·lacions	S'entrenaven als clubs dels quals eren sòcies i a la platja.	Habitualment treballen als seus clubs o a centres d'alt rendiment, com el CAR de Sant Cugat.
Materials emprats	Materials bàsics dels clubs esportius als quals pertanyien.	A més d'utilitzar vestits de bany aerodinàmics i materials d'última generació, les nedadores també acostumen a emprar, a part de la piscina, cintes, peses...
Dietes	La seva no professionalització, en principi, no els obligava a cuidar la dieta.	Variada i equilibrada: Per exemple, Mireia Belmonte ingereix 6000 calories al dia. Fan 5 àpats al dia. Entre els aliments més destacats trobem els hidrats de carboni (cereals, pa, patates, llegums o fruita) i proteïnes (peix, carn o llet). Mentre entrenen, també ingereixen begudes isotòniques i aigua.
Rutines	Principalment, nedaven.	Desenvolupen diferents tipus de rutines dins i fora de l'aigua per exercitar la força. Treballen amb peses, pilotes grans de plàstic, pilotes medicinals o cordes.
Salari	La majoria d'elles, no només no rebien cap salari per competir, sinó que havien de pagar una quota per pertànyer al club pel qual competien.	Una nedadora de la categoria de Mireia Belmonte, sense comptar els espots publicitaris que realitza i els diners que rep dels seus patrocinadors guanya al voltant de 600.000 anuals.

RESPOSTA: La part del quadre de les esportistes del segle XX està feta en contrast amb les informacions trobades sobre les esportistes

professionals actuals i a partir de la informació que s'ofereix a la guia sobre la dona, l'esport i la seva professionalització.

A més, us oferim alguns enllaços que poden ser del vostre interès⁴.

Aquesta activitat podria realitzar-se de forma conjunta amb el departament d'Educació física del centre i pot concebre's com un petit projecte o com un dels temes del projecte de recerca de 4t d'ESO.

2. La Flora és sòcia del Club femení i d'Esports, on es troba amb algunes dones per fer diverses d'activitats. Busqueu informació sobre aquesta institució tot tenint en compte qui van ser les seves fundadores, quins valors conjugava, quines activitats s'hi duien a terme, on s'ubicava la seva seu i com eren les seves instal·lacions.

Després d'haver recopilat totes aquestes dades, plantegeu-vos si aquesta organització tenia algun punt en comú amb els clubs esportius que freqüentem actualment i escriviu un text argumentatiu tot raonant la vostra conclusió.

RESPOSTA: Us deixem alguns enllaços d'interès mitjançant els quals podeu endevinar quina era l'activitat i el tarannà del Club femení i d'Esports.

<https://www.encyclopedia.cat/EC-EEC-3664.xml>

<http://www.ub.edu/duoda/bvid/text.php?doc=Duoda:text:2013.07.0017>

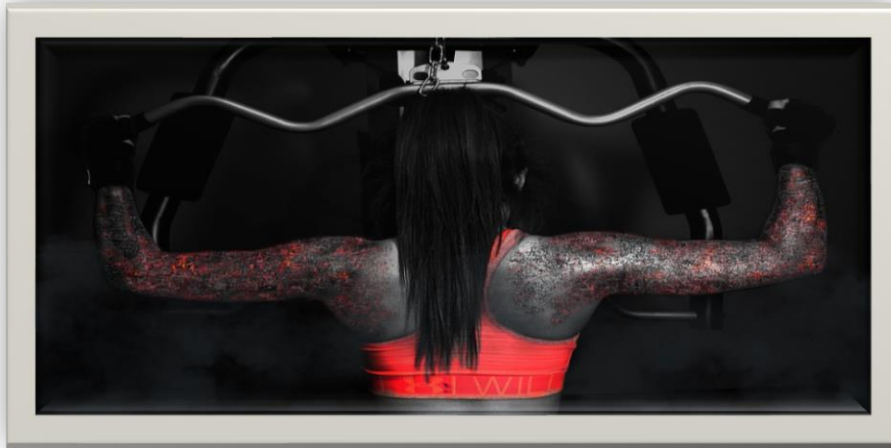
⁴ <https://www.entrenamiento.com/natacion/entrenamiento-de-fuerza-para-nadadores/>

<https://www.youtube.com/watch?v=RSaOd07LCJU>

<https://www.elmundo.es/deportes/2016/02/22/56ca0c5c46163f38238b45dc.html>

https://www.lne.es/especiales/juegos-olimpicos/2012/08/entrena-mireia-belmonte-dias-n31_30_1031.html

<https://www.publico.es/deportes/vale-mireia-belmonte.html>

3. Al llarg de la novel·la, l'autora va citant diferents establiments (bars, botigues, llibreries, sales de festes, teatres...) ubicats a la Ciutat Comtal. Molts d'aquests han desaparegut donant peu a altres tipus d'empreses que conformen l'actual teixit comercial de Barcelona.

Feu un llistat de tots aquests negocis esmentats a la novel·la i cerqueu on estaven situats. Un cop els tingueu localitzats, situeu-los en un mapa i traceu una ruta mitjançant *Google maps* a partir de la qual pugueu organitzar una visita per Barcelona per tal de fotografiar què hi ha ara en aquestes ubicacions.

Després de la sortida, feu un estudi de l'evolució del comerç de la ciutat. Per tal de poder dur a terme aquesta activitat, busqueu quins negocis es mantenen i quins ja s'han tancat. En el cas dels establiments que han desaparegut, caldrà que us plantegeu a què creieu que és degut aquest fet.

Un cop feta la ruta i comparada l'activitat comercial del segle xx i la del segle XXI, penseu al voltant d'aquestes qüestions: Heu arribat a alguna conclusió? És igual el comerç d'ara que el d'abans? Tenim la mateixa Barcelona?

RESPOSTA: Alguns dels establiments que apareixen a la novel·la són: el Gran Teatre Novedades, el Tívoli, el Liceu, el Teatre Olympia,

els Magatzems el Siglo, la Banca Arnús, la Llibreria Catalònia, Can Costa, el Ritz, la Plaça Monumental, la Criolla o el Bar Núria.

Molts d'aquests establiments encara continuen funcionant com el Liceu, el Ritz o el Núria, però molts d'altres han desaparegut. Per exemple, el Novedades va tancar l'any 2006 i en la seva ubicació estan construint un complex hotel·ler, la llibreria Catalonia va veure com el 2013 baixava la persiana per convertir-se en un Mc Donalds.

El teixit social i la configuració urbana de la ciutat de Barcelona ha anat canviant en funció de les necessitats del moment. Per exemple, abans de les Olimpíades de l'any 1992, la ciutat va veure com es remodelaven molts dels barris que conformaven el litoral, al mateix temps que es feia un rentat de cara d'algunes zones com el Barri Xino.

Amb el nou segle, a causa del fenomen de la globalització i de la crisi econòmica provocada per l'esclat de la bombolla immobiliària, hem vist com Barcelona ha començat a formar part del club de ciutats en els quals s'instal·len marques globals com HM, Apple o Starbucks per deixar de banda els petits comerços locals de tota la vida.

Així doncs, els alumnes tant podrien parlar dels canvis que la ciutat ha anat experimentat des d'inicis del segle XX o dels que ha sofert amb l'arribada del nou mil·lenni.

4. *La noia del club* és una novel·la que té com a escenari de fons la ciutat de Barcelona. Al llarg del relat, Maria Carme Roca fa referència a diversos carrers, però si us hi fixeu, us adonareu que, actualment, alguns han canviat de nom.

En grups de quatre components, cerqueu tots els carrers i el nom de les zones per les quals es mouen els personatges i dissenyeu un taulell del *Monopoli*. Per construir-lo, tal i com es fa en aquest famós joc, els carrers hauran d'estar agrupats per barris i, al seu torn, els

barris hauran d'ordenar-se en funció del nivell adquisitiu de la gent que hi viu.

Al taulell, tal i com figuren al joc real, també hi hauran d'aparèixer les caselles que es refereixen al subministrament elèctric i d'aigua, a les estacions de ferrocarrils, a la presó, a la caixa de la comunitat i els impostos de la renda.

A més a més, les fitxes del joc hauran de dur el nom dels personatges més emblemàtics de la novel·la, de manera que, a l'hora de jugar, haureu d'adquirir el seu rol. Per tant, en començar la partida, haureu de plantejar la vostra estratègia en funció del vostre estatus social.

RESPOSTA OBERTA: Els alumnes a mesura que han anat llegint la novel·la, en les seves anotacions, poden haver fet constar els espais en els quals es mouen els personatges. Com que es mouen per diferents ubicacions, l'alumnat podrà triar els carrers que cregui convenient.

En segon lloc, és important que els alumnes tinguin en compte que tots dels establiments que han cercat en l'exercici anterior estan situats en carrers que encara que no s'especifiquen de manera explícita es poden cercar amb relativa facilitat.

NOTA: Aquesta activitat i l'anterior poden dur-se a terme amb el suport dels departaments de Ciències Socials, Visual i Plàstica i Tecnologia.

5. La novel·la *La noia del club* té un reduït però interessant cor de personatges secundaris. En aquest grup es produeix una barreja d'alguns dels exponents més destacats de la flor i nata de la burgesia barcelonina amb treballadors que estan en peu de lluita tot reivindicant els seus drets laborals. Entre aquests últims personatges destaquen el Gabriel, el millor amic de la Flora, i el Jesús, el seu primer amor.

Tot i que ambdós comparteixen un ideari comú, cadascun d'ells participa de les idees d'un sindicat concret. Mentre que en Gabriel Ramis, simpatitzant de la CNT, creu que la República pot servir "per enderrocar la monarquia i el poca pena d'en Berenguer i tots els paràsits i manefles que els envolten"; en Jesús Sanchís, militant de la FAI, és partidari de la "transformació social revolucionària", motiu pel qual opina que "cal vessar sang" per posar fi a l'Estat i aconseguir el comunisme llibertari.

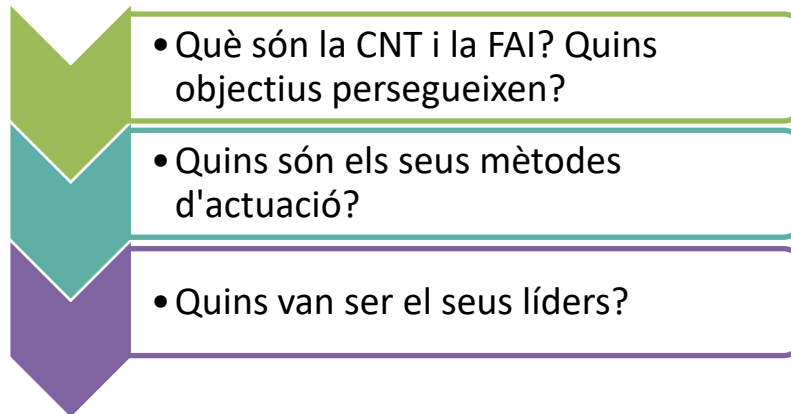
80

Així doncs, podem observar que tant el Gabriel com el Jesús persegueixen un model de societat més justa en la qual les riqueses estiguin repartides entre el poble. És per aquest motiu que lluiten pels drets d'aquells qui estan en la seva mateixa condició.

Tot i això, tal i com hem apuntat anteriorment, parteixen de postures diferents:

Per això caldria que esbrinéssiu les següents qüestions:

Quan hagueu contestat aquestes preguntes i tingueu una opinió formada al voltant de la lluita obrera en els anys trenta, en grups de cinc poseu-vos en contacte amb algun dels actuals sindicats que vetlla pels drets dels treballadors i concerteu una trobada a classe amb un dels seus representants.

Cadascun dels equips, haurà de plantejar una bateria de preguntes per mitjà de les quals pugueu interrogar l'enllaç sindical que hagueu convidat al vostre centre sobre l'estat de les actuals lleis espanyoles quant a la matèria d'ocupació. D'aquesta manera podreu constatar si els treballadors han avançat en els seus drets o pel contrari, encara són vigents algunes de les idees per les quals lluitaven en Gabriel Ramis o el Jesús Sanchís.

RESPOSTA: Aquí teniu la resposta per a la primera part de l'activitat.

La CNT (Confederació Nacional de Treballadors) és un sindicat d'ideologia anarcosindicalista que es va fundar el 1910 a Barcelona. Tal i com ells mateixos es defineixen "són una confederació de sindicats de classe" que agrupen treballadors de tots els oficis per tal de lluitar pels drets de la classe treballadora.

La CNT es mou sota els principis de l'acció directa, és a dir, no utilitza intermediaris per solucionar els conflictes en els quals es veuen involucrats els seus treballadors. Busca la "transformació radical de la societat", ja que la seva finalitat última és arribar al Comunisme

Llibertari per tal de crear un entorn en de llibertat i d'igualtat, i abolir les classes socials. Per aquest motiu, amb la finalitat d'abastar aquest ideal, des de la CNT es lluita contra la patronal i les institucions

Entre les seves fites, destaquen la consecució de la jornada laboral de 8 hores, les assegurances per malaltia, la jubilació i el subsidi d'atur. A més a més, pel que fa els seus dirigents més destacats, sobresurten noms com el de Salvador Seguí, Joan Peiró o Ángel Pestaña.

La FAI (Federació Anarquista Ibèrica) pot ser considerada una facció radicalitzada de la CNT, la qual va ser fundada clandestinament el 1927 a València. Va jugar un paper molt important dins del moviment obrer espanyol. Per poder pertànyer a la FAI, calia ser membre de la CNT

Tenia com objectiu dur a terme una revolució social amb la finalitat de liquidar l'Estat, les classes socials, les propietats i el treball assalariat. Per això, entre els seus preceptes figura l'intent d'aconseguir una societat sense govern ni autoritat, en la qual l'ésser humà es reguli a partir del principi d'igualtat social i llibertat.

82

La FAI considerava la República com una institució burgesa per això va cridar tots els seus simpatitzants a la insurrecció social. A les seves files militaven joves "fills" dels membres de la CNT que consideraven que la revolució no es podia fer "a poc a poc", tot apel·lant a la lluita al carrer de la mà dels pistolers obrers. Entre els seus líders cal anomenar a Durruti, García Oliver i Francisco Ascaso.

Per a més informació aquests enllaços us poden ser d'interès:

<https://www.cnt.es/que-es-cnt/>

<https://www.regeneracionlibertaria.org/cnt-fai-y-ii-republica-la-lucha-ideologica-dentro-del-movimiento-anarquista>

La segona part de l'activitat té una resposta oberta.

6. La Flora a la pàgina 64 diu: “No en vull cap de promès. Bé, sí que en voldria, però a la meva manera”. I la Irene Polo li respon: “Una dona que vol fer la seva, ets genial”.

No obstant, aquesta actitud no era la més freqüent a principis del segle, ja que les dones havien de ser l'àngel de la llar que vetllava pel benestar de tota la família.

De manera que podem veure com ja des del principi de la novel·la, la Flora es mostra com una dona moderna i independent. Però òbviament, la seva valentia no ha de ser entesa com un acte individual sinó com un moviment que a poc a poc va anar desplegant les ales gràcies a diferents nuclis d'activitat, entre els quals es trobaven algunes revistes com *La dona catalana* o *Vogue*, entre d'altres.

83

Busqueu exemplars d'aquestes revistes i cerqueu tots aquells anuncis, articles o fotografies que van adreçats a dones que, com la Flora, volen fer la seva. Un cop n'hagueu seleccionat uns quants, confeccioneu un fotollibre d'allò que us cridi més l'atenció.

A sota de cada foto, hi podeu escriure una petita ressenya explicant la raó de la vostra tria o quines sensacions han despertat en tots vosaltres aquests productes.

Per poder confeccionar el vostre fotollibre, podeu escanejar les fotos que hagueu triat i inserir a sota o al costat el text explicatiu corresponent. O bé podeu utilitzar un paper Edición de 130 grams i el podeu lligar mitjançant les diferents tècniques de l'enquadernat japonès. El producte final serà objecte d'una **microexposició** en algun espai del centre.

RESPOSTA OBERTA: La resposta d'aquesta activitat és oberta, tot i això us deixem aquesta informació que us pot ser útil a l'hora de contextualitzar quin paper van jugar les revistes femenines.

Vogue i *La dona catalana* són dues de les revistes de gran rellevància que van publicar-se a principis del s. xx. Malgrat arrencar de plantejaments molt diferents, totes dues pretenien crear un nou paradigma de la feminitat.

Vogue va néixer als Estats Units el 1892, però no va ser fins el 1910, de la mà de Condé Nast, que va agafar embranzida. Nast era un tauró de les finances i ben aviat es va adonar que la manera de fer tirar endavant el negoci era a partir dels beneficis que podien treure de la publicitat.

Així que va canviar l'enfocament de la seva revista: *Vogue* va passar a ser un magazine que es perfilava com a model de temes de bon gust (moda, cotxes, música) i la va orientar cap al públic femení d'alt poder adquisitiu amb l'objectiu que compressin tot el que s'anunciava a la seva publicació.

A poc a poc, *Vogue* va començar a fer-se un lloc, especialment a partir de la Primera Guerra Mundial, moment en què les revistes de moda a Europa van començar a tenir molta volada ja que des de les seves pàgines van començar a aparèixer les noves tendències que paulatinament s'imposarien.

Als Estats Units es va començar a imitar el que s'exposava a les passarel·les de París i, a poc a poc, des de les pàgines de *Vogue* es va anar persuadint els consumidors, per exemple, del fet que la roba *ready-made* havia arribat per quedar-se ja que oferia a les dones la possibilitat de vestir d'una manera més confortable. Així que *Vogue* va aconseguir aconsellar i donar visions crítiques a les grans firmes.

De manera que, des de les seves pàgines, va començar a promocionar-se la imatge de la dona moderna vestida per Coco Chanel i els seus dissenys que proposaven unes línies que trencaven

amb la rigidesa imperant fins al moment. També va impulsar un estil més simple que encaixava amb el nou rol que la dona havia adquirit a partir de la Gran Guerra.

La Dona catalana va ser una revista que va publicar-se a Catalunya setmanalment entre el 1925 i el 1938. Era una publicació que s'inspirava en l'ideari de la Lliga Regionalista. Per tant, es pot considerar que era una revista “conservadora i defensora de la moral tradicional i el patriarcat”, segons Elisabet Nuart, Eulàlia Trius i Manel Xicota (*Els Marges*: 1987), però que anava adreçada tant a la mestressa de casa, com a les dones treballadores.

Una de les seves premisses era preocupar-se de l'educació intel·lectual de les dones. Es defensava el paper de la dona no només com a companya de l'home, sinó com a ciutadana de ple dret. La publicació d'una revista femenina que participi de la idea que l'educació intel·lectual és fonamental perquè formi part “activa” de la societat, representa una obertura de mentalitat.

85

El professor de la Universitat de Barcelona Joan Santacana a diferència del que podem extreure de l'article de Nuart, Trius i Xicota, opina que *La dona Catalana* “no es dedicava a les dones convencionals; es dirigia a un tipus de dona un xic sofisticada, independent, amb vida pròpia, que feia activitats fora de casa, que llegia novel·les, que es cuidava, que li interessava l'art i, és clar, sobretot, que volia seguir la moda femenina”.

Així doncs, podem considerar que tant *Vogue* com *La dona catalana* van ser revistes que van servir per crear noves maneres d'afrontar la feminitat. Van mostrar com és el cas de *Vogue* dones riques, poderoses, glamuroses que no dubtaven a l'hora de fer ostentació de la seva modernitat, mentre que des de *La dona catalana* es va contribuir a fomentar l'educació intel·lectual (i sentimental) de les dones per tal que esdevinguessin “companyes de l'home en la societat” sense importar quin fos el seu estat civil.

<https://didcticadelpatrimonicultural.blogspot.com/2015/08/la-dona-catalana-la-primera-revista-per.html>
<https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/109101/157400>
<http://filcat.uab.cat/gelcc/escriptors/presentacio/fonts/fitxes/donacatalana.html>
<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/ja-tho-faras/enquadernacio-japonesa/video/5635555/>

NOTA: Aquesta activitat pot dur-se a terme amb el suport dels departaments de Ciències Socials i Visual i Plàstica.

7. Tal i com hem esmentat anteriorment, Maria Carme Roca en la seva novel·la fa cobrar vida a algunes de les dones més influents de la vida cultural barcelonina dels anys trenta com Irene Polo, Aurora Bertrana, Anna Murià o Rosa Maria Arquimbau.

La veu d'aquestes dones, malgrat ser intel·lectuals brillants de la primera meitat del s. XX, ha estat silenciada per la cultura de masses, però gràcies a novel·les com *La noia de club* podem recuperar-les.

Per tal de fer-les visibles en el vostre ideari d'intel·lectuals d'aquesta època, cerqueu informació sobre la seva vida i la seva obra i en grups de 3 o 4 alumnes, elaboreu un reportatge gràfic o enregistrat a través del qual aprofundi en la figura de cadascuna d'elles.

RESPOSTA OBERTA: Cada grup pot triar la intel·lectual que li desperti més curiositat després d'haver fet una mini recerca a partir de la qual tinguin una noció mínima de la vida d'aquestes dones.

A l'hora de produir el reportatge, podem utilitzar el format que desitgin sempre i quan s'adeqüi a les característiques del text.

Us deixem alguns enllaços que poden ser-vos d'interès:

<https://llegim.ara.cat/reportatges/AUTORES-DELS-ANYS-cotilles->
https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2011/hdl_10803_32181/TNRM01de20.pdf
http://www.adpc.cat/new_site/wp-content/uploads/2016/10/DONES_46_.pdf

https://cat.elpais.com/cat/2016/03/30/cultura/1459366563_463170.html

8. Segons *l'Enciclopèdia Catalana*, la història és “una ciència especialitzada a exposar cronològicament i, àdhuc críticament, cadascun dels diversos àmbits de la realitat i activitat humanes en llur desenvolupament al llarg del temps”.

Tal i com hem pogut constatar, *La noia del club* és una novel·la en la qual se'ns fa partícips d'una porció de la història més recent del nostre país. Subliminàrment, Maria Carme Roca va desvetllant el context històric darrere del qual s'esdevé la vida de la Flora, però no de manera gratuïta, ja que la introducció del context justifica l'actuació dels personatges.

Al llarg de la novel·la, podrem observar com es narren alguns successos que van tenir lloc en la Catalunya dels anys trenta, però si aprofundim una mica, podem veure que alguns episodis històrics no ocorren de manera aïllada. Les vagues generals decretades a Espanya el 1917, el 1934 o el 1976; les Guerres Mundials; la proclamació de l'Estat Català; les onades sufragistes; els estatuts de 1932, 1977 i 2010; la fallida del 1929 i la crisi del petroli de 1973 o l'esquarterament de les estàtues de Lenin i Sadam Hussein...

Per aquest motiu, us proposem que cerqueu informació sobre algun d'aquestes fets històrics o d'altres que conegueu i feu una taula on anoteu totes les semblances i diferències que mantenen per tal de contestar la següent pregunta oralment: La història es repeteix?

Semblances	Diferències
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

RESPOSTA: Cal clarificar que molts fets històrics tot i no desenvolupar-se de manera idèntica, de vegades tenen conseqüències similars o viceversa, així que la resposta estarà condicionada per aquesta variable.

9. En el capítol “Nits de Barcelona” de *La noia del club*, Maria Carme Roca fa una picada d’ullet a Josep Maria de Sagarra i tot retent homenatge a *Vida Privada*, ens endinsa en les nits barcelonines del Barri Xino, on sense cap mena de dubte, La Criolla és l’antre de perdició per excel·lència.

De la mateixa manera que Sagarra narra com un grup de burgesos “organitzà una excursió als barris baixos, al barri xino que en deien”, en la qual diverses dames i cavallers es disposen a passar una nit a la sala de ball més cèlebre de la ciutat; Roca ens situa en Pere Puig, el pare del Romà i prestigiós advocat, en el confí de la Barcelona més canalla.

En Pere Puig és descrit com “un home viciós que feia el ridícul a l’escenari de La Criolla” i que, en acabar “la seva actuació”, se n’anava al reservat que el local destinava als seus clients més influents, “on es deixava amoixar per dos efebs que li reien les gràcies”.

Així doncs, podem veure com en Pere Puig és presentat com un personatge que té una doble vida: de portes enfora és un famós lletrat i pare de família que ha sabut fer-se un nom i que forma part dels cercles més selectes de la burgesia catalana, mentre que de portes

endins es mostra com un assidu de la nit barcelonina més descarnada.

Per tant, estem davant d’un personatge que es veu obligat a ocultar la seva tendència sexual. De manera que, partint d’aquesta

premissa i de la informació que podeu recopilar a la novel·la, esbrineu:

En el context en el qual s'ubica la narració, per què creieu que no era possible sortir de l'armari? Amb el pas dels anys, el col·lectiu LGTBI+ ha avançat en la consecució de drets per la igualtat?

Per contestar aquestes preguntes, **haureu d'organitzar un debat per grups**. Cada equip tindrà una sèrie de dades mitjançant les quals podrà argumentar la seva resposta. Així que el vostre professor o professora us repartirà una fitxa que inclourà l'argumentari a partir del qual haureu de construir la vostra opinió:

Aquest tipus d'actituds llibertines com les que experimentava el senyor Puig eren qüestionades i rebutjades per la moral religiosa de l'època, de manera que el 1933 va sorgir la "Ley de vagos y maleantes" en la qual es feia referència al tractament que havien de tenir els rodamons, nòmades i proxenetes, és a dir, totes aquelles persones que poguessin ser considerades antisocials.

El 1970, la "Ley de vagos y maleantes" va ser derrocada en favor de la "Ley sobre peligrosidad y rehabilitación social", la qual preveia penes de presó i internaments a sanatoris mentals per als homosexuals i altres individus que consideraven com a "perills socials" per tal que es rehabilitessin.

Entrada la democràcia aquesta llei va continuar en vigor, malgrat que el col·lectiu homosexual no va continuar sent perseguit i va veure com paulatinament anava guanyant drets fins que el 1979 es van eliminar de la llei tots aquells articles relacionats amb l'homosexualitat. El 1995 va ser totalment anul·lada.

En el segle XXI s'ha aconseguit l'aprovació del matrimoni homosexual, fita que aconsegueix l'equiparació de drets de la unió de persones del mateix sexe pel que fa a l'accés a cobertures socials de la parella, beneficis fiscals o drets d'herència.

RESPOSTA OBERTA: Aquesta activitat també pot formar part del programa de tutoria, especialment en aquells centres que realitzen tallers de coeducació.

10. Cada capítol de *La noia del club* va encapçalat per una petita entradeta que pertany a un retall o fragment que habitualment està extret d'algun diari o *magazine* de l'època com *La Vanguardia* o la revista *Imatges*.

Feu un inventari de tots els mitjans que apareixen a l'inici de cada capítol (i si n'heu trobat algun durant la lectura també) i catalogueu-los tot atenent a la classificació que se us proposa, per tal que pugueu veure com era la premsa en la Catalunya dels anys trenta, quines ideologies tenia al darrere cadascuna de les publicacions o a qui anava dirigida:

90

Nom del mitjà	Data d'inici i final de publicació	Freqüència de publicació	Tipus de publicació	Destinatari de la publicació	Ideologia de la publicació
- <i>Imatges</i>	Juny/Novembre 1930	Setmanal	Magazine	Burgèsia	Tendència catalanista
- <i>La Vanguardia</i>	1881	Diari	Informació general	Burgèsia	Nacionalista català
- <i>El baluard de Sitges</i>	1929-1930	Diari	Informació local i ecos d'informació general	Burgèsia	Proper a Acció Catalana
- <i>La veu de Catalunya</i>	1899-1937	Diari	Informació general, opinió i literatura	Burgèsia	Associat a la Lliga Reg.
- <i>Solidaritat obrera</i>	1907-1939	Diari en castellà	Propaganda sindical	Treballadors	Associat CNT
- <i>La Rambla</i>	1930-1936	Setmanari	Esport i ciutadania	Públic general Burgèsia	Tendència republicana Catalanista
- <i>Mirador</i>	1929-1938	Setmanari	Política, art i literatura Sociologia, ciència i art	Públic afí a l'ideari llibertari	Anarquista

-La revista blanca	1898-1933	Setmanari	Política	Públic afí a la ideologia d'ERC	Catalanista d'esquerres
-La Humanitat	1931-1939	Diari	Política	Als inicis independent de qualsevol partit, després a ERC	Catalanista
-L'opinió	1928-1934	Setmanari	Esport	Burgèsia	Catalanista
-El Mundo Deportivo	1906	Diari a partir de 1929	Política, literatura i ciència	Burgèsia	Catalanista
-La Publicitat	1922-1939	Diari	Humorístic i literari	Públic general	Republicà
-L'esquella de la Torratxa	1872-1939	Setmanari	Literatura, consells, moda	Públic femení	Vinculada a la Lliga Reg.
-La dona catalana	1925-1938	Setmanari	Revista il·lustrada (còmic)	Públic infantil-juvenil	Vinculada a la Lliga Reg.
-En Patufet	1904-1973	Setmanari	Diari de tarda	Informació general	Vinculat a ERC
-Última hora	1935-1938	Diari	Diari de nit	Informació general	Vinculat a la Lliga Reg.
-L'instant	1935-1936	Diari	Humor	Burgèsia, públic general	Catalanista
-El be negre	1931-1936	Setmanari			

Després d'haver cercat tots els mitjans citats per Maria Carme Roca a *La noia del club* i, a partir de la vostra pròpia experiència, contesteu les següents qüestions?

- Creieu que als anys trenta hi havia una gran varietat de mitjans de premsa escrita o que, contràriament, la informació quedava polaritzada en uns determinats diaris de referència?

- En un període històric en el qual Internet no era el mitjà de comunicació per antonomàsia, penseu que és possible que proliferés la moda de les *fake news*?

RESPOSTA OBERTA: Us deixem alguns enllaços al voltant del concepte de *fake new* que us poden ser d'interès:

<https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/preguntes-frequents/que-son-les-fake-news/video/5795774/>

<https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/tot-es-mou/les-fake-news-en-campanya-com-detectar-les/video/5842789/>

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

- BUTLER, Judith (2017). *El genero en disputa. El feminismo y la subversión de la identidad*. Barcelona. Ediciones Paidós.
- CAPMANY, Maria Aurèlia (2017), *Feliçment, jo sóc una dona*. Barcelona. Ed 62.
- JUSTRIBÓ, Daniel (2015). *Feminitat, esport, cultura. Pioneres de l'atletisme català (1921-1938)*. Barcelona.
- MILLET, Kate (2010). *Política sexual*. Madrid. Ediciones càtedra.
- Riquer. M, Comas. A, Molas. J, (1988). *Història de la literatura catalana*. Barcelona. Ariel.
- ROCA, MC (2017). *La noia del club*. Alzira. Ed. Bromera
- ROIG, Montserrat (1991). *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*, Barcelona, Edicions 62.
- SAGARRA, Josep Maria (2007). *Vida privada*. Barcelona. Ed.Proa.
- VICENS VIVES, Jaume (2017). *Espanya contemporània (1814-1953)*. Barcelona. Ed. Acantilado.
- BOIX, E i VILA, F.X (1998). *Sociolingüística de la llengua catalana*. Barcelona. Ariel Lingüística.
- ZAVALA, Iris (1993), "Las formas y funciones de una teoría crítica feminista. Feminismo dialógico" a *Breve historia feminista de la literatura española* . Vol. I. Teoría feminista: discursos y diferencia, Myriam Díaz-Diocaretz i Iris M. Zavala (coords.), Barcelona, Anthropos.
- https://ddd.uab.cat/pub/tesis/2011/hdl_10803_32181/TNRM01de20.pdf
- http://www.adpc.cat/new_site/wp-content/uploads/2016/10/DONES_46_.pdf

- <https://www.barcelona.cat/barcelonablog/insolit/el-club-femeni-i-d%E2%80%99esports-una-entitat-avancada-al-seu-temps>
- <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1933/217/A00874-00877.pdf>
- <http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/etiqueta/historia-de-les-dones/>
- https://ca.wikipedia.org/wiki/Hist%C3%B2ria_de_l%27esport_a_Catalunya
- https://cat.elpais.com/cat/2016/03/30/cultura/1459366563_463170.html
- <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/ja-tho-faras/enquadernacio-japonesa/video/5635555/>
- <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/preguntes-frequents/queson-les-fake-news/video/5795774/>
- <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/tot-es-mou/les-fake-news-en-campanya-com-detectar-les/video/5842789/>
- <http://www.cccb.org/es/multimedia/videos/judith-butler-genero-y-sexualidad-para-adolescentes/228974>
- http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/la-lectura-feminista-en-la-literatura-el-caso-de-delmira-agustini/html/8e1250ec-130d-4944-87af-325f62c8fb31_2.html
- <https://www.cnt.es/que-es-cnt/>
- <http://www.cultier.es/josep-renau-algo-mas-que-un-artista/>
- <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2229584>
- <https://didcticadelpatrimonicultural.blogspot.com/2015/08/la-dona-catalana-la-primera-revista-per.html>
- <https://www.elmundo.es/deportes/2016/02/22/56ca0c5c46163f38238b45dc.html>
- https://www.elnacional.cat/lallanca/ca/actualitat/lilibres-feministes-que-tots-hauriem-de-llegir_362403_102.html

- https://elpais.com/ccaa/2013/07/03/quadern/1372882656_714484.html
- <https://www.encyclopedia.cat/EC-GEC-0054903.xml>
- <https://www.encyclopedia.cat/EC-EEC-3664.xml>
- <https://www.entrenamiento.com/natacion/entrenamiento-de-fuerza-para-nadadores/>
- <https://www.escriptors.cat/>
- <http://feminitatesportcultura.plisweb.com/0/l libre>
- <http://filcat.uab.cat/gelcc/escriptors/presentacio/fonts/fitxes/donacatalana.html>
- <https://www.ispringsolutions.com/blog/top-10-free-and-paid-interactive-timeline-makers>
- https://www.lne.es/especiales/juegos-olimpicos/2012/08/entrena-mireia-belmonte-dias-n31_30_1031.html
- <https://llegim.ara.cat/reportatges/AUTORES-DELS-ANYS-cotilles->
- <https://llegirencatala.cat/l lista-de-l libres-feministes/>
- <https://lletra.uoc.edu/>
- <https://www.mcarmeroca.cat/>
- <http://www.mpdl.org/sites/default/files/micromachismos.pdf>
- <https://www.museoreinasofia.es/coleccion/autor/renau-josep>
- <https://www.nationalgeographic.es/historia/2019/03/literatura-por-la-igualdad-5-grandes-libros-feministas>
- <https://www.publico.es/deportes/vale-mireia-belmonte.html>
- <http://www.ub.edu/duoda/bvid/text.php?doc=Duoda:text:2013.07.0017>
- <https://www.raco.cat/index.php/Marges/article/view/109101/157400>

- <https://www.regeneracionlibertaria.org/cnt-fai-y-ii-republica-la-lucha-ideologica-dentro-del-movimiento-anarquista>
- https://www.tesisenred.net/bitstream/handle/10803/352226/Tesi_Dolors_Ribalta.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- https://www.youtube.com/watch?v=9z_Fgb47Tyk
- <https://www.youtube.com/watch?v=RSaOd07LCJU>
- <https://www1.diba.cat/libreria/pdf/48892.pdf>